

СРПСКИ НАРОД

Генерал Недић позива Србе у бој против црвене немани

Драга браћо Срби и сестре Српкиње,

Рат бесни Европом. Смртни њен непријатељ комунизам, страшна азијатска болест још је пред њеним вратима. Он прети да збрише све тековине европске, све тековине културних народа. Он не зна ни за Бога, ни за породицу, ни за људе, он руши све и упропаштају све. Две године покушава он да изврши овај свој сатански посао. Што Европа још живи, хвала буди Великом Немачком Рајху, који на Истоку брани и европску цивилизацију и европску земљу и европске народе.

Томе комунизму је мати црвена аждаја — болшевизам, који проповеда свеопште клање народа, свеопшту светску револуцију. То је погана мисао, која је изникла у сатанском јеврејском мозгу. Они веле кад пропадамо ми нека пропадне цео свет. Све нека заплива у крви.

Европа је осетила ову смртну опасност и збила је редове. Сви европски народи дигли су се у борбу противу болшевизма и под вођством Немачке боре се на Источном фронту на живот и смрт. Они народи европски, који нису у бојној линији, они морално и материјално помажу Немачку у овој оријашкој борби ради спаса Европе од хаоса и пропасти.

Ако би Немачка попустила, не помагана од нас свију, Европа би била гробље, а наш народ поубијан на хиљаде и милионе, као они несрећни Пољаци у Катинској шуми.

Борба против болшевизма је света борба, у име човечности, правде и хришћанства. Сви се народи боре против те азиске немани, па и ми до истребљења, јер смо домаћини људи, хришћани, а не зверови.

Зар ја да вам говорим о зверствима комуниста, највећих зликоваца света, кад сте то ви на својој кожи осетили и од њих тешке и црне дане доживели. И данас патите од тих одметника од Бога и људи и Српског имена, који предвођени јеврејско-болшевичким олошем Титом, Сингером, Пијадом и шта ти ја знам ким, пале ваша жита, домове, мостове, општине, све што је Србин тешком муком стварао и текао. Та црвена аждаја немилосрдно сатира српски народ. Падају главе најбољих српских домаћина, родољуба, унакажени њихови лешеве и њихових милих и драгих, жена и деце, налазе се по путевима, ливадама, шумама. Нашом земљом иде лелек и плач од те немани црвене, која носи на челу петокраку јеврејску звезду.

Кад је ово овако сад, ја шта би било од ове наше лепе земље, кад би нахрлили у њу праве азијатске болшевичке хорде?

Да би одбранио вас, ваш дом, Мајку Србију, ја сам вас позвао у свети бој противу те црвене немани. Ви сте ме послушали. Ми смо је смлатили; али има још наших одрода, отпадника од Српства који вршљају по овој светој земљи. Утамањујте их, пријављујте их властима и тражите помоћ. Српском народу је суђено да се бори противу некрста. Пре је одолевао азијској османлијској навали и бранио Европу и њену културу на пољу Косову. Сад му је суђено да се брани од Совјета удружених са јеврејима и са Англосаксонцима који због Николе мрзе и Светог Николу, а не виде и своју пропаст.

Ми смо се увек борили за крст часни и борићемо се, јер смо Срби.

О двогодишњици судбинске борбе Европе противу копет чврсто под моју команду и нашу Српску заставу. мунистичко-плутократске немани, ја вас позивам да станете. Само тако одржаћемо нама неопходно потребан мир, ред и рад. Иначе, можемо дочекати грађански рат, клање, крв на све стране и пропаст коначну.

Црвену неман требаћемо без предаха, без милости до потпуног истребљења. Само тако доћи ће нов лепши живот, нова Србија место оне труле творевине Југославије, која је сву ову несрећу донела српском народу и Мајци Србији.

Не шалите се главом. Вршите своје дужности исправних Срба. Тешко је, али рат је. Сад градиме опет српску кућу камен по камен. У вама није умро онај отпорни дух и снага ваших славних предака. Успећемо. Али само се чувајте комунизма и од њега се кадите црним тамњаном.

Са вама је и уз вас свуда и на сваком месту ваш брат

22 јуна 1943
у Београду

армиски генерал МИЛАН НЕДИЋ,
Претседник Српске владе

ИСТОРИСКИ ЗНАЧАЈ 22 ЈУНА 1941

Претседник владе генерал М. Недић окружен члановима Владе народног спаса одаје у Саборној цркви побожну пошту жртвама крвавог болшевизма

Прошла недеља била је у знаку двогодишњице историског датума — 22 јуна — када је Велики Немачки Рајх примио велику, судбоносну борбу за спас Европе и њене вековне културе од нових варвара са истока. У данашњој перспективи и на основу докумената, открића и догађаја, који су се одиграли у току те две године, тек сада смо у потпуности свесни колико је то био моменат од највеће историске важности, јер се радило о бити или не бити Европе и њене традиционалне мисије у свету. Данас тек потпуно знамо како је крвави диктатор из Кремља био све спремио у потаји да насрне на свето тле Европе, да је потчини својој вољи и да са њом почне извођење великог јеврејског плана о светској револуцији.

Да, план је био састављен вешто и са познавањем прилика у свету. Да, требало је почети извођење сатанског плана баш са Европом, жариштем светске културе, најјачим упориштем духа, чија је мисија била кроз векове да цивилизује и уводи у културу варваре по целој свету, на свима континентима. Да, требало је ударити на мајку културе, која је духовно оплодила и оплеменила цео свет, јер само на њеним рушевинама црвени диктатори могли су да поведу крваво коло светске револуције.

Две године тешког рата, који Немачки Рајх, као мандатор Европе води на Источном фронту, где непријатељ расипа нештедимце материјал и људство, сведоче како је највећи подлац у историји света, крвави Стаљин спремао борбу за уништење Европе и подјармљивање света револуционарном јеврејству. Европски народи разумели су далекосежни значај и историску величину те борбе, од чијег исхода зависи не само судбина европског континента него и целог света.

Зато они свесни опасности и одговорности пружају своју моралну и материјалну помоћ немачком народу у његовој херојској и пожртвованој борби да задржи нову инвазију варвара са истока и да спасе Европу и свет од хаоса и пропасти.

Готово сви народи Европе жртвама у крви или у зноју прилажу свој обол на заједнички олтар европске отаџбине, јер по речима генерала Недића у своје прогласу српском народу: **»Борба против болшевизма је света борба, у име човечности, правде и хришћанства«**.

Народи Европе на време су схватили шта им доноси Москва а трагична костурница у Катину отвара очи сваком разумном човеку колико су лажлива уверавања о тобожној еволуцији болше-

визма. Оно што је откривено у Катину, то се свуда десило где год је крочила њихова погана нога. Тако су радили у Балтичким земљама, које су приграбили, тако у Бесарабији. Тако су њени агенти из целог света радили и са националном Шпанијом.

А зар је потребно опомињати српски народ на ове примере крволочности, коју су показали агенти Москве у другим земљама, кад смо и ми сами били сведоци или жртве бездушне обести црвене олоши у нашој средини? Многи од најбољих синова српског народа још носе на своме телу и у својим душама крваве и мучне трагове из времена њиховог терора, који су хтели да наметну целој земљи.

Тај белосветски олош удружен са домаћим изродима и плаћеницима, закићен петокраком звездом устао је био дрско противу свега што је српско и што носи српско име. Ти црвени џелати хтели су да униште српски народ, јер није хтео да се покори вољи московских диктатора и да слуша наређења међународног јеврејства. Ту своју непослушност српски народ је скупо платио. Толико добрих српских родољуба поубијано, толико вредних сеоских домаћина зверски истребљено, толико српских светиња оскрнављено, толико националних

ЛОЗИНКА: ЧЕКАЊЕ

Берлин, 22 јуна

Ратна и политичка ситуација налази се данас углавном у стању напрегнутог затишја. Ово значајно стање у задње време се врло често испољава у свету испуњеном електрицитетом и сваки час може да се појави пламен ма на коме делу циновог фронта.

Нерви света су затегнути и сада се прикупљају снаге за изненадни скок. Из Берлина се по сматра положај европске тврђаве хладнокрвно и са пуно поуздања. Противосовинска пропаганда труди се да бујицом вести утиче на нерве Европљана са поновним наглашавањем о припреми инвазије на европски континент.

Ратни положај, а нарочито политички положај нису у складу, а с тим у вези су и појачане вести које се сваког дана пуштају кроз штампу и путем етера у свет. Фронт на Истоку је стабилизан у оном стању у коме се учврстио после слома Совјетске офанзиве према Дњепру. Масовни напади на кубански мостобран стајали су огромних жртава совјетску војску и остали су безуспешни. Јачина и огорченост тих напада указује на важност коју вођство црвене армије придаје том закорачењу немачке војне снаге према Кавказу. Одлучна одбрана доказала је значај који немачко-ратно вођство везује за запоседнуте области око Кубана.

Питања која се у круговима страних посматрача у Берлину дискутују јесу: хоће ли немачка Врховна команда започети нову велику офанзиву на Истоку, или ће у току овог лета задржати дефанзивну тактику, остављајући совјетским снагама да бесомучно нападају и да се још једном искрве на бедему који је учвршћен од Лењинграда до Таганрога. До сада нема изгледа да се једна или друга страна спрема на догађаје као што су то били они у 1941 и 1942 години. И вођство и војници врше свој посао. Пажња је напрегнута, транспорти оружаних колена крећу се према југоистоку. Да ли ради одбране, или напада, то се још не може рећи. Можда ће један од наредних дана ово разјаснити.

Слична је ситуација на оном

другом фронту који се протеже од северног Рта до Пиринеја и од Пиринеја до Босфора. Немачка обавештења наговештавају само снагу отпора, благодарећи тоталној мобилизацији Немачке и свеукупне европске радне снаге, а која се изражава у подизању одбранбених постројења невиђених размера и знатног појачања продукције ратног материјала и оружја.

Са противне стране долази гласање и прегласавање вести, нагађање, претње и комбинације које су у пуном смислу офанзиве на обале Европе, док из света тога за сада још нема чињеница, које одговарају узбудљивости овог наговештаја. Против овог рата нерава, Немачка истиче појачану дисциплину и верује у снагу сопственог оружја, а Италија — која је већ толако постала главним објектом живичне офанзиве англо-саксонске пропаганде — одговара мерама које значе прикупљање националних снага за одбрану до краја.

У Берлину се, због таквог стања ствари, обраћа велика пажња унутрашњем фронту, европском нервном фронту, од чијег стања зависи у многоме развој догађаја. Написи др. Гебелса у *Дас Рајх* и многи чланци у немачкој штампи, јасно указују на то да је унутрашњи фронт у Немачкој — то се увек подвлачи и понавља — по свом ставу достојан фронта, који се са оружјем у руци бори против спољњег непријатеља. Бомбардовање градова, ма колико било велико и тешко, ма колико стајало великих и материјалних жртава, није у стању да поколеба тај фронт. Унутрашња дисциплина, која се заснива на савести сваког појединца, чак и на снази свеобухватног партиског апарата, потпуна је и чврста тачка. Недавним говорима водеће немачке личности изнеле су, у делимичним подацима, стање ратних потенцијала и наоружања уз истовремено наглашавање са одлучним уверењем у крајњи исход борбе.

За сада је међутим чекање лозинка, под којом се одвија филм немачког живота. Чекање није оно што ће доћи, чекање је привођење у дело одлуке, коју су немачке политичке и ратне вође свакако већ донеле. Данашња ратна ситуација је таква да се Немачка може одлучити на напад или на одбрану. У том погледу је иницијатива на њеној страни. Овај напад ће доћи ако постоји индикација да се изненадном тежином удара може постићи коначан ефекат, док тактиком одбране, ако се тај ефекат не може постићи офанзивним путем, може још боље и са мање жртава.

У међувремену Берлин пажљиво посматра развој догађаја на другој страни, региструјући све појаве, које показују унутрашње стање у противничком табору. Пре свега се прате појаве совјетске инфилтрације бољшевизма у англо-саксонским зем-

љама које су појачане после одлуке о тобожњем распуштању Коминтерне. Затим настојања и жеље Велике Британије за коначним уређењем Европе, па до изнуђавања Совјета код југословенске емигрантске владе, значајно је исто тако за положај противосовинске коалиције.

Сједињене Америчке Државе потчинице су, услед подређеног положаја који према њима данас заузима Велика Британија, целу Јужну Америку. Африка је нов плен америчке експанзије, а од 3,700.000 инвестиција иностраног британског капитала, готово је већ једна половина, прешла у виду плаћања ратних трошкова, у америчке руке. Оно што је остало налази се под неминовном пропасти британског империјализма.

Исто тако је јасно да Рузвелт, који жели 1944 по четврти пут да буде изабран, мора да води рачуна о мишљењу својих маса. Те масе, нарочито фармери, према написима у америчкој штампи, не увиђају зашто треба жртвовати људске животе и новца на рат у Европи када Сједињене Америчке Државе немају никаквих нарочитих интереса да оgrade прогутану Африку и Јужну Америку, када још на Пацифику постоје неокрњене јапанске снаге. Велика Британија, напротив има интерес да се све сконцентрише на рат у Европи, јер сваки даном она губи све више од својих империјалних позиција у корист Сједињених Америчких Држава.

Великој Британији се жури, а Сједињене Америчке Државе немају никакве потребе за журбом, јер се њихови интереси за рат у Европи полако хладе.

Истовремено у погледу трећег савезника СССР влада потпуна неизвесност. Његов план се не објављује званично, али индискрецијом се сазнају његове жеље, које се протежу до обала Јадранског мора. Стаљин се не миче, и ако се једнак и поновно позива на уобичајне алузије, а британски управљачи показују своју ватрену жељу да се с њим састану на медитерански разговор. Званична совјетска агенција коментарише сарадњу са англо-саксонцима, као појам који је везан за трајање рата. Отуда ових дана поново се говори у енглеској озбиљној конзервативној штампи о могућности трећег и дејног светског рата, који би се непосредно везао за два претходна. Све ово претсказује бучне нартаје на живце нашег континента. Званични кругови у Берлину просуђују положај потпуно хладнокрвно и са пуно поуздања у коначни исход светског хрвања.

Да ова година, међутим, стоји још у знаку употребе новог снажног оружја, које неминовно спрема немачка индустрија за наоружање, може се сматрати извесним. Како ће се, супротно очекивањима, десити још ове године велика изненађења, она могу доћи вероватно само са ове стране.

добра уништено, толико народног зноја упропашћено!

Генерал Недић у своје прегласу потсећа како су свесни и родољубиви Срби одазвали се његовом позиву да ступе у свети бој против те црвене немани. То су били у првом реду национални омладинци и српски сељаци, чувари свете српске груди, који су са мало оружја али са много пожртвовања отерали са домаћег прага ту црвену аждају, баш кад је била разјапила своје балаве чељусти да прогута цео српски народ, тако да од српског народа не би остало ни трага ни помена.

Спасавајући себе, свој пород, своју њиву и своје светиње српски народ показао је целом свету да је спреман на све жртве у борби против црвене куге и да је неразлучно везан за европску, хришћанску културу.

Својом свешћу и својим снагама помагао је он носиоце борбе противу комунизма, да се угаси варница црвене ватре, коју су тратези светске резолуције хтели да изазову у срцу Балкана са надом да ће она са овог подручја пренети се и даље. Тако је црвени међународни олош под командом светског јеврејства, нашао на «тврди орах», на вољу и вековну традицију српског народа, неразлучно везаног за родну грудну и за своју прадедовску веру, које су му дале да згроми војнике црвене сотоне и да сачува српско име за будућност и српски образ пред Европом. И као што каже генерал Недић «српском народу суђено је да се бори противу некрстак, и он је бранио стопу по стопу српске земље, као непрекидно тло европске отаџбине од најезде са истока и после много жртава и крви он је пао у борби за «крст часник» бранећи на мртвој стражи европску културу.

Тако је он и јуче остао веран својој историји, остао је достојан својих великих претеча, који су на Косову положили своје животе, дајући времена Европи да спреми одбрану од османлијске навале.

Савлађујући својим снагама или љомажући да се искорени гамад црвене немани на нашем тлу, српски народ је успео да сачува мир и ред на овом европском подручју, које му је судба доделила, док су други народи на челу са Великим Немачким Рајхом водили директну борбу са црвеним хордама, које су покушале инвазију Европе. Данас он на својем сектору, одајући се предано раду и стварању, врши своју дужност лојалног и искреног члана европске заједнице, доприносећи материјално и морално да она коначно триумфује над заклетим непријатељем Европе, њене културе и националне индивидуалности европских народа.

У овом часу када англосаксонска плутократија, удружена са црвеном Москвом, под духовним вођством међународног јеврејства насрће на независност Европе, дужност српског народа јесте да и даље најбудније чува мир и ред на својем подручју, да не подлеже њиховој пропаганди са лажима и блефовима.

Императив садашњости српског народа и његове будућности јесте да свим својим снагама и сретствима допри-

носи да се одбију напади непријатеља Европе, јер ће само тиме сачувати свој опстанак и обезбедити себи достојно место у европској заједници.

Његова је дужност данас као и јуче да послуша позив генерала Недића: «да станете опет чврсто под моју команду и нашу српску заставу». Српски народ ће се поново одазвати овом позиву спасиоца Србије, јер је увидео да се није покајао што је тако урадио пре две године, када је у заједници са њим сачувао своју будућност.

Он ће га и даље свесрдно и верно помагати у његовим националним напорима да усред овог светског артлога сачува српски народ, чувајући као зеницу свога ока мир и ред у земљи, не поводећи се за лажљивим гласовима и пустим обећањима. Он ће га послушати у његовим саветима да се трудимо да само радом поправимо што је пропуштено и уништено.

«Не шалите се главом», каже на крају свога прогласа генерал Недић, јер су времена и сувише тешка и озбиљна. Нове грешке, нове непромишљености носе у себи смртну опасност за српски народ. Узалуд ћемо затварати очи пред трагичном стварношћу: може нас нестати ако учинимо само и један нов погрешан корак, ако и за један тренутак подлегнемо тренутним утисцима неког догађаја, верујући у могућност успеха неког подухвата. Сачуваћемо се у овим критичним данима само тако, ако знамо да је Европа данас неосвојива тврђава, коју чува најбољи и најпожртвованији војник света, помогнут од осталих европских војника, о чију ће се свест и хероизам, као и о челик и бетон, сломили сваки непромишљени насртај на европско тло. Сва друга веровања и прогнозе јесу смртоносне варке, које могу изазвати нову катастрофу, за коју нема више лека.

»С-Н«.

СРПСКИ НАРОД

ГЛАВНИ УРЕДНИК, одговоран за садржину листа: Велибор Јонић.
ВЛАСНИК: Мих. Станковић из Београда.
РЕДАКЦИЈА И АДМИНИСТРАЦИЈА: Теразије 5 мецанин, I степениште (Палата Извозне банке). Тел. 20-383.
ШТАМПАРИЈА «ЛУЧА», Краљице Наталије 100. Тел. 21-772.
Тромесечна претплата 36 динара шаље се преко «Пресек», а. д. Влајковићева 8.

Отлас рег. С. Бр. 3003 од 1-6-1943

ПОЛИТИЧКИ ПАЈАЦИ

СЛАВА И ХВАЛА МУЧЕНИЦИМА И БОРЦИМА ПРОТИВ БОЛШЕВИЧКЕ НЕМАНИ

»Ко с ђаволом тикве сади, о главу му се лупају... Влада Слободана Јовановића поднела је Краљу оставку. Англосаксонци, совјети и међународно јеврејство нису показали ни према једној емигрантској влади у Лондону тако мало обзира као према југословенској. Последњих дана догађаји су се развијали овако.

Прво, на захтев Стаљина, а у вези са политичком и хушкачком пропагандом, енглеска влада је чинила притисак на југословенску владу да се пресели у Москву.

Друго, на захтев јеврејског светског конгреса вођени су преговори између претставника тога конгреса с једне стране и Слободана Јовановића и др Нинчића с друге, о укидању свих прописа и закона антисемитског карактера, који су објављени у Југославији пре њеног уласка у рат; Слободан Јовановић је писмено саопштио јеврејском светском конгресу повољну одлуку југословенске владе по том питању.

Треће, на захтев Рузвелта Слободан Јовановић је морао свечано изјавити да »у хармонизацији свих интереса целокупнога човечанства Југославија види свој највиши лични интерес«, и ако је и сам био свестан да се под том формулом крије једна »ординарна свињарија« за коју хармонизација значи само победу англосаксонског империјализма...

Али, српски народ кога нико више не може преварити, нити кога икакве изјаве Слободана Јовановића могу везивати, решио је да у будуће иде само својим српским путем.

Енглези су одгурнули емигрантску југословенску владу као »крпљу која им више није потребна ни за брисање обуће«, — као што је мени, пре двадесет година, лорд Керзон рекао о Грчкој, тадашњој енглеској савезници, после њеног пораза у Малој Азији. Сад Енглези сваљују на југословенску владу сву одговорност за своје неуспехе на Балкану. Они јој пребацују да је она 1941 године упропастила целу ствар, јер је без икаквог дубљег размислања, својим дрским и неполитичким држањем, одмах провозирала Немачку и на тај начин сувише рано изазвала балкански рат, од кога Англосаксонци и совјети нису имали никакве користи, пошто југословенска војска није била способна да да икакав дужи отпор на који су Лондон и Москва рачунали.

Својом глупошћу и неспособношћу југословенска влада је за неколико дана упропастила сав престиж и све планове енглеске политике на Балкану, јер је дала Немцима повод и могућност да у врло кратком року избаце Енглезе и из Грчке и са грчких острва. Та брза и дефинитивна ликвидација енглеских планова на европском југоистоку, захваљујући неозбиљној југословенској влади, утицала је негативно и на даље држање Турске као савезника Енглеске.

Томе треба додати још и одговорност која се сад у Лондону сваљује на југословенску владу и за брзу ликвидацију комуниста и Драже Михајловића у Босни, Херцеговини и Црној Гори. Јеткост Лондона је у толико већа што је Москва нарочито много полагала на акцију партизана у поменутом

крајевима и предузимала кораке у Лондону ради притиска на југословенску емигрантску владу у корист што тешких и активних веза са комунистичким бандама.

Емигрантске владе, које су поверовале Англосаксонцима, данас живе у страху да их Енглези и Американци, у својој окорелој себичности и циничном старању само о себи, не жртвују као пијоне у шаховској игри. После Пољака дошли су на ред Југословени... Црнац је одиграо своју улогу и сад може ићи. Тако се технички може тумачити оставка Слободана Јовановића. Али то је лична ствар између њега и Енглеза.

Нас много више интересује психолошки моменат у коме се већ назире грижа савести а можда и буђење здравије националне свести. Правдајући своје раније безумне и недостојне поступке,

Галерија историских великана

У историској галерији политичких портрета на једној страни видите све саме атлете, а на другој све саме пајаци. Илија Гарашанин, Јован Ристић, Стојан Новаковић, Никола Пашић, Милован Миловановић, Стојан Протић — то је била државничка екипа некадашње Србије. Душан Симоновић, Слободан Јовановић, Миша Трифуновић, Момчило Нинчић, Милан Грол, Богољуб Јевтић — то је била екипа политичких пајаца у последњој југословенској пантомими, која почиње 27 марта 1941 године а траје још и данас.

Циркус, циркус, циркус... Све сами пајаци и ниједног атлета међу њима. Најсмелији међу пајацима — пеливан који се највише пузао уз конопца — прогласио се 27 марта за њиховог шефа, једном речи постао је — »национални пајак«. И од тог дана све се у Југославији претвара у — циркус. Пуч, изнуђена оставка краљевских намесника, састав »влада народне пропасти« — циркус.

Војници са шлемовима и тенкови по београдским улицама — циркус. Уличне поворке предвођене јеврејским и енглеско-совјетским агентима, састављене од разуздане дечурлије која је за неколико динара несвесно викала »боље рат него пакт« — циркус. Пеливанско ченгијање и дипломатско акробатисање владиних пајаца до уочи самог рата — циркус. Пакт о пријатељству са совјетима — циркус. Анархија у врховној команди, хаос међу трупама, сулудо и сасвим излишно бацање у ваздух гвоздених мостова на Сави и Дунаву — циркус. Слом и капитулација »југословенске војске«, бекство свих политичких пајаца у иностранство — циркус.

Са прогласом »совјетске републике« у Ужичу почиње народна трагедија у Србији. Југословенски пајаци већ су се налазили у заветрини по лондонским хотелима.

И тако ће историја забележити да је један малоумни али дрски пајак бацисо угарак и запалио

Слободан Јовановић и његове српске колеге у досадашњој југословенској влади бране се да су из необавештености ометали патриотске напоре генерала Недића у спасавању Србије, јер нису знали за право стање српског народа нити су могли предвидети све кобне последице партизанске акције!

Живот је драма, страховита драма. Јавно мишљење је поводљиво и лакомислено. И кад несвесна гомила гледа на живот као на претставу у циркусу, драма се већ у том тренутку претвара у трагедију. Пајаци и сувише вешто и весело забављају публику да би она могла на време сагледати трагичан крај претставе. Тек доцније долази историја и бележи савршене чинове. Она правилно мери и пресуђује. Она прави разлику између живота и циркуса, између државничких атлета и политичких пајаца.

циркус. Чим је букнуо пожар пајаци су се одмах разбегли. Публика је скакала преко клупа, спасавала се како је знала, али није проклињала пајаци. Шта више, још за време пожара, отменији део публике прогласио је »националног пајаци« за »националног хероја«. Публика не може тако брзо да осети сву умну немаштину и сву духовну сиромаштину оних који јој својим лакрдијама натерују сузе смеха на очи и којима она због тог тренутног уживања радије пљеска него атлетима. Тек са сузама плача публици се враћа свест и отварају очи.

Циркус југословенских пајаца настао је у Лондону своје коичине претставе. Њихов шеф се убрзо стропоштао са конопца и пренет је одмах у болницу. Заменик му није могао бити нико други него по годинама најстарији а по шалама и досеткама најзаједљивији пајак. Али Енглезима није више било до шале и смеха, јер су им послови ишли рђаво... Једног дана, нови шеф југословенских пајаца, хотећи да покаже своју снагу пред »центлменима« сакупљеним у циркусу, подиже тешко атлетско ђуле једном руком до изнад своје главе. Рука клону, ђуле паде пајаци на главу и скотрља се на земљу. Пајак је мимиком изражавао ужас и бол. Центлмени су остали равнодушни. Трик је био познат публици... Буле је било од картона.

Стаљин, коме је разонода толико потребна, очекује с нестрпљењем наименовање новог шефа пајаца и наваљује да му он са својом трупом што пре дође у Москву.

Др М. Спалајковић

У најдубљем пијетету Београд и остали српски градови одали су пошту жртвама комунистичке обести и онима који су пали у борби са црвеном немани на дан када је почела одбрана Европе од смртоносне болшевичке опасности.

Тај дан постао је празник европског ослобођења, али благодарно сећање ишло је у првом реду онима који су својим животима платили свој отпор према црвеним бандитима или су пали у борби са њима вршећи своју националну дужност.

Иницијатива претседника Београдске општине г. Драгог Јовановића да се ово сећање обележи поменом нашло је одјека у свима родољубивим редовима нашег друштва, које је похитало да својим присуством испољи своју националну свест и своје осећање европске солидарности.

Сви су схватили величину жртве ових мученика и бораца, који настављају велику српску традицију борбе и отпора против некрста. Право српско родољубље достигало је свој не надмашив врхунац, када су у Саборној цркви данашњи чувари косовског аманета пред њивотом косовског мученика кнеза Лазара палили побожно воштанице онима, који сада поново положише своје животе као велики Срби и добри Европљани.

Огромна већина, може се рећи цео српски народ сем једне шаке плаћеника у туђој служби или заслепљених блефовима Москве, схвата данас значај борбе коју Велики Немачки Рајх, помогнут осталим европским народима води на Источном фроту.

Учешће београдског грађанства у онако великом броју на помену од 22 јуна показује колико је велика свест о дужности сваког Србина да учествује у одбрани српске националности и европске културе од рушилачког дејства црвене Москве.

Зато су за још већу осуду они малобројни, који из било каквих разлога не суделују са целим српским народом у осуди и борби противу комунистичког терора и траже изговоре да оправдају своју пасивност и своје отсуство у општој националној борби српског народа за одбрану свога огњишта, своје вере и своје бумдућности.

Помен је био заказан у 11 часова пре подне у Саборној цркви. Још много пре тог времена све околне улице биле су препуне света који је и на тај начин хтео да покаже свој пијетет према палим жртвама.

Претседник Српске владе генерал Милан Недић стигао је у Саборну цркву пре почетка помена у пратњи управника града Београда и претседника Београдске општине Драг. Јовановића и свога шефа кабинета пуковника Масаловића. Ту су већ били на окупу министри Богољуб Кујунџић, Јосиф Костић, Велибор Јоњић, Танасије Динић, Огњен Кузмановић, Радослав Веселиновић, др Милорад Недељковић, Стојимир Добросављевић и Душан Ђорђевић, државни секретар при Претседништву владе Цвета Ђорђевић, као и изванредни комесар за обнову Смедерева Димитрије Љотић, помоћници министара, велики број бивших министара, претставници највиших државних и просветних, привредних и радничких установа.

Чинодејствовао је митрополит Јосиф са владикама Арсенијем, Викентијем и Валеријаном, уз асистенцију 18 протојереја и свештеника.

Помену је присуствовао велики број чланова породица погинулих жртва ојаћених и у црно завијених. А поред њих испунила је цркву и црквену порту велика маса београђана из свих сталежа и друштвених редова, нарочито велики број малих грађана, који су својим присуством хтели да одаду пошту палим браниоцима њиховог огњишта, осуђујући самим тим рушилачку и братоубилачку акцију одржећених и разорних елемената.

На јектенија одговарао је хор Београдског певачког друштва.

Митрополит Јосиф одржао је говор, у коме је рекао:

»Молим се Богу за покој душа оних палих хришћана, од оних који објавише рат не само људима и државама, већ и Богу и вери. Душу само Господ познаје и он је тај који васпитава људску душу. Наша људска душа је Богу најближа ако је чиста и њему угодна, а они који су први устали против наше сестринске руске, источно-православне цркве дигли су своју руку не само на свештенике и људе, већ на Бога, заступника свију људских душа«.

Джући очи према небу митрополит Јосиф, моли Свевишњег да даје разума свим људима да сачувају мир међу људима, и отклоне комунистичку опасност која прети да уништи културу и цивилизацију.

»Српски народ нарочито у овим тешким и мучним данима треба да даноноћно моли Господа Бога за напредак, мир и спокојство, а Српска православна црква ће се увек молити за спас душа палих од комуниста за веру и отечество«.

Окрећући се криптама светаца које су изложене у Саборној цркви митрополит Јосиф указује на то да смо ми потомци Немање и да Немања и ови српски свеци заједно са њим моле Свевишњег да се сви Срби сложе, да се браћа измире и да путем мира, путем реда, путем рада нађемо пут спасења. Свето Писмо каже: »Ништа благородније, ништа узвишеније, ништа бојанственије не постоји него када браћа у међусобној љубави живе«. Њима је Господ обећао живот вечни и на овом и на оном свету. Ако смо тим идејама испуњени, онда наше топле молитве преко свете цркве биће Богу (Наставак на 4-тој страни)

КРАЈ ГЕРИЛСКОГ РАТА У ЕВРОПИ

И на другом сектору рата живаца непријатељи Еврапе доживљају тешке неуспехе. Скоро је било јављено о уништењу на Источном фронту, или боље речено у позадини тог фронта, стотина бољшевичких банди. На тај начин очишћени су од непријатеља огромни простори где је он оперисао, искоришћавајући терен пун шума и мочвара.

У брдовитом терену Босне, Санцака и Црне Горе такође су оперисале прилично многобројне банде Тита и Драже Михајловића. У току последњих недеља постигнути су огромни успеси у уништавању тих банди. А ових дана немачка Врховна команда јавила је о завршетку великих операција чишћења. Према вестима које стижу са терена ових борби, банде су уништене и растурене. Поједине групе побегле су у најдивља бр-

да али наравно без тешког оружја, без превозних средстава. Огромни губитци бандита повећавају се још и због епидемија које се шире у њиховим редовима. Изгледа да је Тито рањен.

Овај успех у рату против бандита је тим значајнији што је постигнут баш у оно време када су Британоамериканци највише нада полагали у бандите. Има доста разлога да сумњамо да ће се стратеги Лондона и Вашингтона одлучити сада за неко веће искрцавање у Европи. Пре би могло доћи до једног или неколико мањих искрцавања која би имала за циљ да изазову експлозију герилског рата; такво једно искрцавање у некој малој луци из које нема никаквих операцијских путева према већим операцијским могућностима, могло би бити потстрек за неурачуљиве елементе код оних

народа где нису сви довољно паметни да буду родољуби, већ има глупака који су британољуби.

И баш сада, кад би се тим британољубима могла указати прилика да се загреју због неког евентуалног искрцавања негде на простору од Родоса до Нарвика, баш сада је герилски рат доживео уништавајући пораз.

То је опомена за све који немају осећаја реалности, који нису до сада схватили да герилски рат нема изгледа за успех, јер је савремена војска исувише јака да би се дала омести неким акцијама неких бандитских одреда. Нарочито на малом простору Европе нема места герилском рату. Овде свака бандитска акција може бити у потребном часу угушена концентрацијом трупа.

Друкчије стоји ствар на великим азиским просторима. У Кини, на пример, герилски рат понекад чини извесних сметњи јапанској војсци, јер је борба против бандита отежана величином ратишта.

Исти случај, само у обрнутој ситуацији, може да се догоди на Блиском Истоку, где се сада Британоамериканци и Совјети морају борити против герилаца. Устанци у северном делу Ирана, у Азарбејџану, у западном делу, у Курдистану, проширили су се сада и на јужни део земље. На тим огромним просторима није лако водити борбу против становништва које је прихватило оружје, и зато је ситуација коалиције у Ирану прилично суморна.

КА ВОЈНОЈ ДИКТАТУРИ У ИНДИЈИ

Најозбиљнија ситуација створила се у Индији. Готово истовремено десиле су се две ствари: Субхас Чандра Бозе стигао је из Европе у Азију и одмах је прешао у политички напад против Британије, позивајући Индусе на борбу против својих угњетача. А британска влада је наименовала маршала Вавела за вице-краља Индије. Власт у Индији је поверена једном генералу, а то значи да само чврста рука једног генерала евентуално може да задржи ту власт.

У Енглеској отворено кажу да ово наименовање значи прелаз ка војној диктатури у Индији. Војна диктатура над народом од 350 милиона душа, то је бесмислица. А највећа бесмислица је у томе што се та диктатура мора спроводити снагом самих Индуса мобилисаних у британску војску. Зато можемо казати да је Британија изгубила своју индуску игру кад је морала да у очајању зове Вавела да спасава ситуацију.

Британски пропагандистички апарат покушава да прикаже стање у окупираним областима Европе у што драстичнијим бојама. Норвежанима лажу да су сви Срби у шуми, Србима лажу да су сви Норвежани у брдима. И да је у британској пропаганди био макар и 1% истине, ипак та противосовинска делатност појединих група у појединим земљама Европе претставља једну ситницу према борбеној делатности 350 милиона Индуса, многих милиона Арабљана, милиона Ираца, Ислањана, Бура и т. д. Британска империја, а такође и САД, има огромних тешкоћа у савлађивању револуционарних покрета стотина милиона људи који неће више да трпе британоамерички јарам.

То није одлучујући фактор у рату — одлучује оружје, — али то је фактор који поткрепљује свеопште убеђење у Европи и Азији да ће се овај рат завршити победом Тројног пакта.

M. B.

КОНГРЕС ШТАМПЕ НОВЕ ЕВРОПЕ

Наша штампа, за 2 године тешког послератног рада, показала је да је на достојној висини. Претставници удружене европске штампе указали су јој признање, позвавши њене претставнике на овогодишњи други конгрес Уније националних новинарских удружења, који се сада одржава у Бечу. На том конгресу нашу штампу претстављају шеф Државне пропаганде Ђорђе Перих, председник Српског новинарског удружења Раденко Томић, главни уредник НОВОГ ВРЕМЕНА Станислав Краков и главни уредник ОБНОВЕ Ратко Живадиновић.

Штампа је названа седмом силом. Она то у ствари и јесте. Својим огромним утицајем који има на широке читалачке масе, штампа може да усталаса јавно мишљење, да руководи тако рећи менталитетом и гледиштима па следствено и поступцима савременика.

Међутим, та сила у рукама плутократије с једне стране и комунизма с друге стране, била је безочно злоупотребљена за фалсификовање чињеница, за лажно претстављање фактичног стања, да би тиме довела у заблуду широке масе и проузроковала поступке који су ишли на штету и народних целина и човечанства. С једне стране циљ штампе био је безобзирна зарада, а с друге интригирање и стварање опасних заблуда у корист појединих клика и појединих режима.

Европа је у последњем часу увидела опасност од те и такве штампе. Покренута је нова штампа у сасвим другом духу са сасвим другим циљевима. Тај дух је дух правичности и истинске националне љубави и човечанске сарадње међу народима, а циљ је непристрасно и тачно обавештавање јавности, да би широки слојеви на основу тих обавештења могли изградити своја тачна и исправна гледишта на развој догађаја и манифестација у свету.

Није више циљ штампе сензација, већ чињенично стање са непристрасним тумачењем појава и догађаја. Несумњиво да је таква штампа убрзо афирмирала свој позитивни значај и да је читалачки свет, поучен чињеницама, поклоник тој штампи пуну веру, ослањајући се на њу као на заиста повздан извор обавештења у свима правцима политичке, економске и социјалне делатности.

Данашњом штампом руководи одговорност и лична иницијатива. Данас европски новинари руковођени су заједничким идејама и претставом о заједничкој будућности, у којој ће европски народи у пуном складу решавати о свом заједничком животу. У том правцу европски новинари данас обавештавају своје читаоце, а поред тога васпитавају народне масе припремајући их за нови поредак, у коме ће владати хармонија народа уместо супарништва, опште благостање уместо корупције, трајни мир уместо ратних трзавица, узајамно разумевање и међусобно поштовање националних заједница.

Српска штампа наша се такође после рата пред новим задацима. У врло тешким приликама добар број елитних новинара легао је одмах предано на посао да охрабри народ у тешком искушењу, да подигне његов клоцули дух, да укаже путеве обнове и препорода. Уз помоћ и подршку окупационих власти и претставника већ широко изграђене немачке штампе, српска штампа пошла је новим путевима и може се несумњиво рећи да је њена улога била значајна у сређивању прилика у Србији, како на економском, тако на политичком и социјалном пољу.

Широки народни слојеви могли су преко наше штампе да

буду тачно обавештени о разорним тенденцијама опасних покрета који су били настали у земљи, о тачном стању и приликама на ратиштима и у Европи, о привредним потребама земље у правцу њене обнове, о новим социјалним тенденцијама које теже општем раду и поштовању рада као највеће вредности.

Нови дух који је прострујао кроз српску штампу имао је одјека у српском народу. Народни слојеви су увидели ко им је пријатељ, а ко им је непријатељ. Рушилачке банде које су оперисале националним и ослободилачким паролама убрзо су ликвидиране сарадњом самог народа, читаоци су стекли тачан појам и слику о догађајима на ратишту и у позадини, народ је упућен на што већу пољопривредну производњу која нам обезбеђује егзистенцију, радништво се окупало под једном националном заставом општег родољубивог рада на обнови земље.

Културна Европа признала је сада те напоре и рад српске штампе. Њени претставници налазе се на конгресу у Бечу раме уз раме са претставницима штампе народа целе Европе, удружени у заједничким напорима на њеној општој обнови и будућем благостању.

Блато и фронт тесно су везани појмови за совјетски «рај» (Foto: Belgrader Bildagentur)

У свом последњем апелу, упућеном српском народу поводом помена жртвама комунистичког терора, председник владе на крају је убедљиво рекао: Успећемо. Милан Недић није човек који се заноси, вара. Он је реалан државник: разговарно је увидео стање ствари, разговарно поступа, разговарно поступа, разговарно предвиђа. Двоумљења нема: успеће онај који је преглед догађаја, преглед поступака реалан. У Србији победиће Срби на челу са Београдом. Јер Београд право гледа стварности у очи: та стварност је више него тешка, она је на ивицама трагичности, али је Београд српским ставом бродило и пребродило многе катастрофе. Милан Недић је поштено нагласио да Београдом неће овладати ни Москва ни Лондон, већ да ће Београдом царовати Београд. И тако мора да буде. Стварност је тешка, али се она не сме отежавати: очувати домаће врело, домаће снаге, уостручити пажњу на животна збивања, бити исправан према себи, према целини — и бољи дани, у име иманентне правде, морају доћи. Уостручити пажњу значи уостручити могућности опстанка, напретка. Не падају земље и градови од мачева од куршума; падају од мисли, воље и осећања каква у њима владају. Уостручити мисли, вољу и осећања у једном једином циљу ОПСТАНАК, и опстанка ће бити. Москва и Лондон нека гледају себе и своје. Прохтеви на туђе, прохтеви су непостојани. Београд гледа себе и своје, окупља се, трезвено суди, и сваку авантуру, била она и величине макова зрна, с одвратношћу одбија од себе, јер зна да његово животно врело има да кључа само прегалаштвом и само разборитошћу. Београд ће успети јер иде путем историске нужности; не заноси се, не вара се, већ будно и стрпљиво бдије да се Срби окану авантуризма, да с поверењем једни другима гледају у очи, саветују се и договарају као људи којима олује нису ишчупале срце и ум ако су им озледили удове. Београд је већ успео: ревалесцентна фаза је прекорачена, иде се даље у коначном опорављању, јер честити синови ове земље не могу себе и своју заветну мисао изневерити. А она је: Успећемо. Успећемо у мушком раду, у мудрој прибирању, у одважном одбијању свега онога што не пријања нашем исконом врелу: здравом српском разуму. У процесу подизања земље и народа здрав разум је прва пољуга: Москва и Лондон нека себи соли памет: Београд је свој и својствен, израз генија народа, те и сама историска нужност неће га обићи ако се и даље држи тога да стварности право гледа у очи: она је тешка, озбиљна, судбоносна, али је она часно пребродива и ту је смисао Недићевог поклика: Успећемо.

ДАН ВЕРЕ И НАДЕ

Био је то велики празник вере и наде прошле недеље, када је средњошколска радна омладина са ашовима и мотикама у сенци српске тробојке одлучним корак, уздигнутог чела маршвала пред оцем Србије, који највећу своју бригу даноноћно посвећује младој Србији.

Била је то не само смотра нових генерација српског народа, које пером и књигом, ашовом и мотиком, уче се служби српској отаџбини, већ и незаборавна визија Нове Србије, радне и поштене, правичније и светлије, коју ће они сутра претворити у стварност.

Спасилац Србије, окружен чуварима опстанка и будућности српског народа, и родитељима забринутим за физички и духовни развој свога порода, доживели су час неописиве радости и среће. Својим очима гледали су како на српском историском путу, са кога су стари нараштаји били залутали, нова поколења корачају са самопоузданошћу, као весници новог доба „које се ничим у своме ходу не да зауставити“, како је рекао духовни вођа нових нараштаја, просветни реформатор, који непобитним примером доказује да треба стварати ново и здраво не губећи ни часа у пасивности и чекању, како многи предлажу.

Одлучан корак, чврсте мишице, уздигнута чела и ведре очи, из којих је избијала воља за животом, за радом и стварањем, доказивале су да народ, који има такву омладину не може проласти, да ће преболети све болести, да ће савладати све тешкоће и постићи своју обнову и нову величину у раду и стварању.

Пред овим призором снаге и дисциплине, нарочито је био задовољан генерал Недић, који је своју веру у Србију и своју наду у обнову положио у чистоту душе и снагу мишица нових српских поколења. Да млада Србадија не показује овакав смисао за нов дух рада и дисциплине, самопрегора и љубави за отаџбину, он не би имао снаге да истраје у својим напорима за изграђивањем нове српске отаџбине, борећи се са заблудама и навикама старих поколења, које је време прегазило.

При сваком додиру са новом српском омладином, напојеном обновљеним националним духом, морају да ишчезну код њега сва колебања и све депресије, које му могу изазвати неразумевање и злонамерност старијих генерација, непоправних у њиховом непојимању и несвесном саботирању новог доба.

Речи генерала Недића, надахнуте његовом безграничном љубављу за српски народ и неуморном бригом за будућност његовог подмлатка, ишле су право у душу и срца нових српских генерација. Оне су их схватале као аманет, који им он упућује да буду „Срби, само Срби, велики Срби“, да буду достојни потомци „Милоша и Марка, и Косовке девојке и Мајке Југовића“. И гледајући га право у очи, они су му се заветовали да ће наставити непоколебљиво његово дело изграђивања Нове Србије, да ће изнад свега волети мајку Србију и живети за њу у љубави и слози.

Одиста, био је то велики дан вере и наде у „срећнију будућност српског народа“, који данашњим чуварима Србије даје моралне снаге да истрају на своме делу. Никаква жртва није скупа, никакав напор није тежак, све клевете и погрде лако се подносе, кад се погледа на ову дивну омладину коју треба физички сачувати а духовно оспособити, да одржи континуитет Србије кроз векове и поврати њен углед у свету.

„Бог чува Србију и воли српску омладину“, меже се рећи после смотре од прошле недеље, када је после толико кишних дана, осванула недеља са плавим небом и жарким сунцем на његовом своду. На игралишту Београдског спорт клуба, искићеном српским тробојницама, одиграла се ова јединствена свечаност у присуству председника владе, генерала М. Недића свију чланова владе,

Председник владе, генерал М. Недић и министар просвете Велибор Јонић, обишли су сврстане омладинце и омладинке на игралишту, па су затим заузели места на трибини. Тада је министар г. Јонић одржао следећи говор:

Господине председниче,

Пред вама се по други пут налази сврстана средњошколска омладина нашег личног Београда. Она је дошла да би вам на видан начин показала да је разумела речи које ви упућујете српском народу у циљу његовог оздрављења. Док се наше старије генерације под тешкоћама да нашег времена махом придржавају начела „остати жив“ одбацујући реформе као новотарије, којима данас није време, дотле је омладина српска јасно схватила вашу мисао да је настало ново доба, које се у своме ходу ничим не да зауставити.

Она то доказује не речима, већ делом. Не занемарујући школски рад и учење, она се латила ашова и мотике, како би прво и са своје стране допринела извршењу ваше заповести да свака стопа српске земље буде обрађена, и друго како би својим сиромашним друговима обезбедила исхрану. Тиме средњошколска омладина Србије доказује да је како национална, тако и социјална.

По ставу и држању омладинаца и омладинки можете се уверити да српска омладина одлучно корача путем реда и самодисциплине. Више од тога: она са поуздањем и вером гледа у будућност, како своју, тако и свога народа. Народ, који има овакву омладину тај народ не може пропасти. (Бурно пљескање).

Није само београдска омладина пошла овим путем. Средње школе широм целе земље српске имају ове године своје вртове. Са љубављу и преданошћу ти су вртови обрађени, и нека би се драги Бог смиловао и овај труд наградио добром жетвом, како би српски народ преживео ово најтеже поглавље своје историје.

Живео српски народ!

Одмах затим председник владе генерал Недић обратио се омладинцима. Он је рекао:

„Драга децо моја, синови и кћери мајке Србије,

На данашњи велики празник школски дошао сам међу вас да вас поздравим прво, а друго, да вам честитам завршену школску годину и постигнуту успех. (Хвала!) За овај успех ви имате да захвалите својим наставницима и наставницама, који су уложили труда и љубави око вас и ја им захваљујем у име Отаџбине што су ми спремили нову генерацију, нову младу Србију. (Бурно аплауз).

Многи ме питају где је та Нова Србија. А ја им кажем, нека дођу овде међу вас, да вас виде, међу дивну средњошколску омладину, нашу диму и понос, па ће у њој видети Нову Србију, младу Србију (Бурно аплауз).

Ви сте, децо моја, весници новог доба, срећнијег српског доба, које се рађа из мука и невоља српског народа, из његових страдања и његове патње. Кад вас гледам тако сврстане, све заједно, један поред другог, брат уз брата, сестра уз сестру, везани оном дивном племенитом и великом љубављу према мајци Србији, моја нада и вера у срећнију будућност српског народа и велика је и јака и бесконачна.

Година је дана од нашег првог виђења. Ја видим да сте порасли, крупнији, јачи и снажнији. Ви сте убеђени сами у себе, у срећу нашу. Исто тако и мајка Србија за ову годину дана ојачала је, чувенија је, поштованија и виђенија. Поред осталог, она има томе да захвали и вашој великој љубави према њој, што сте је носили на души и на срцу, а хвала вам што сте послушали и мој савет и глас ваших великих дедова и прадедова, да будете и да останете Срби, само Срби, велики Срби.

Гледајући вас тако, како сте заменили перо и књигу са ашовом и мотиком, ја видим у томе знак да ви са вашим младим рукама и са племенитим и ватреним српским срцем хоћете да помогнете мајци Србији, да се исцели, да преболи дубоке и предубоке ране њене. Тако наоружани ашовима и мотикама, о, како велики изгледате у очима свих поштених и честитих људи, у очима свих поштених Срба, јер волите рад, јер волите мајку Србију. (Бурно аплауз).

Децо моја, један народ је јак, један народ има будућности не само када има једну своју омладину духовно и интелектуално васпитану, него када има једну своју омладину физички здраву. Ви сви

знате ону стару римску пословицу која каже: „Само у здравом телу је здрав дух“. Ви морате имати и физичко васпитање поред духовног. Морате у обиљу овога ваздуха, у светлости, у сјају сунца, у раду добити животну снагу, животну енергију, веселост и радост да савладате све тешкоће данашњег живота за будући живот. Само кроз такав живот, кроз такву духовну снагу, кроз такву физичку снагу ви ћете наћи онај пут историски, српски, у служби народа и Отаџбине. Само ћете тако и онда бити достојни потомци и Милоша и Марка, и Косовке девојке и Мајке Југовића. (Бурно аплауз).

Децо моја, синови и кћери Отаџбине, нека у вашим младим грудима куца увек оно велико племенито јуначко срце српског народа, које нас је очувало од памтивека до данашњег дана.

Волите ову несрећну и много напашену земљу, мајку Србију, волите је и живите за њу. Нека у вашим грудима бди онај снажни отпорни дух српског народа, који ће вам увек показати прави пут, народни пут, са кога нећете залутати.

Децо моја, ви ме гледате вашим бистрим и паметним очима и питате ме како ћемо да преживимо ове тешке ратне дане. Слушајте ме, наш је спас једино у даноноћном раду, у узорном реду, у гвозденој дисциплини, у вољној послушности, у самопрегорању и самоодрицању, у ничим непомућеној српској братској и сестринској љубави.

Ето, ту је наш спас. Ето, то је наша будућност. У томе не сме бити ни сумње ни двојбе. Децо моја, нека вам ове моје речи послуже као путоказ за ваш будући живот и рад на добро српског народа и Отаџбине.

У то име ја вас поздрављам. Нека сте ми живи и здрави, нека будете ваљани, добри и срећни, на диму и понос мајке Србије и на част ваших добрих родитеља. Живели моја децо, живела мајка Србија.

Затим је настао дефиле средњошколаца и средњошколки. Гимназија за гимназијом наилазиле су, поздрављајући погледом председника владе, такмичећи се у реду и дисциплини.

Председник владе са министром просвете, окружен почасним водом младина и девојака, са очевидним задовољством сав радостан и сретан, пратио је овај изванредан дефиле, који је испуњавао поносом његово срце старог војника и врховног заштитника српске омладине.

Претседник владе генерал М. Недић и министар просвете В. Јонић поздрављају дефиле средњошколаца.

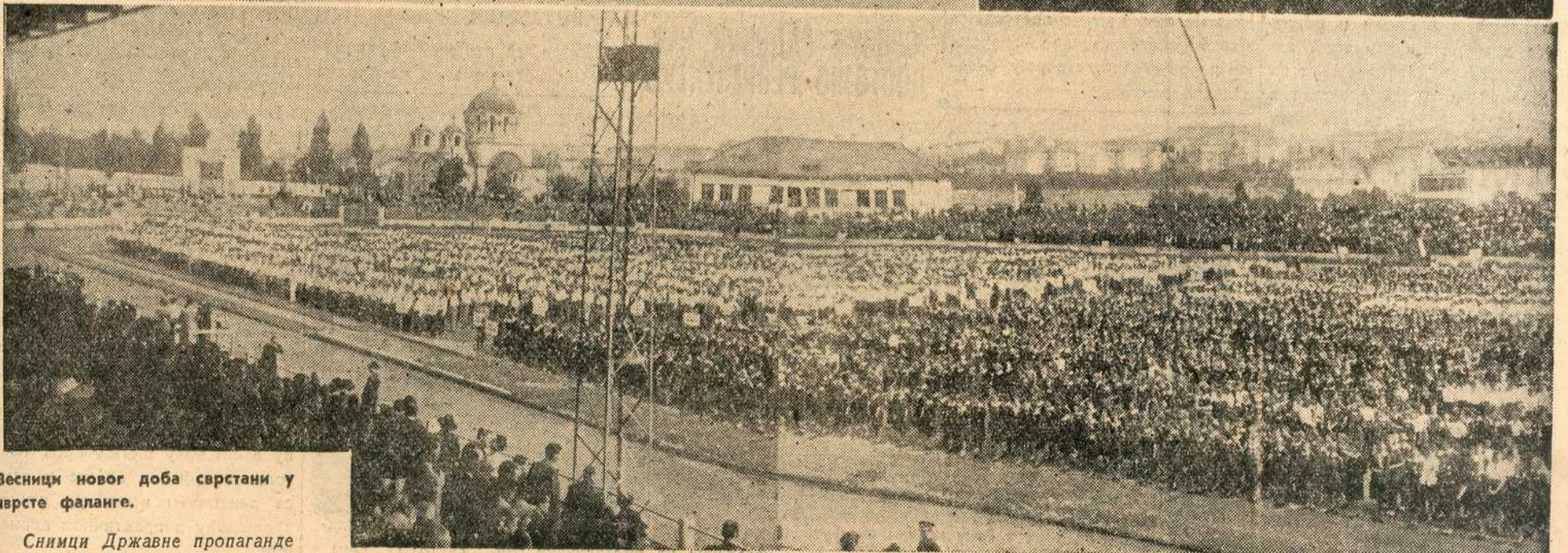
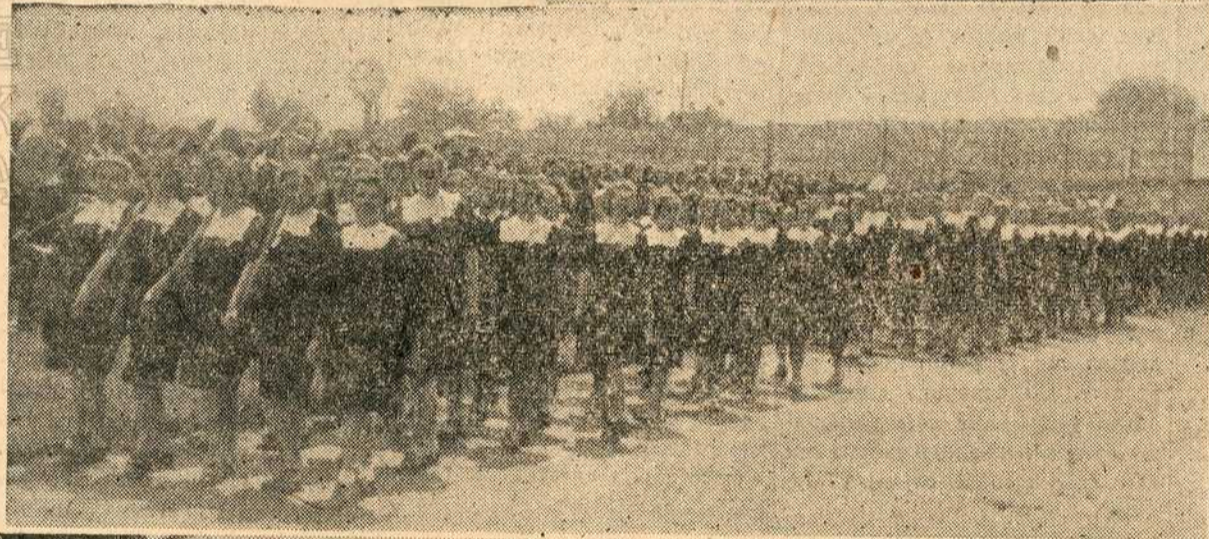
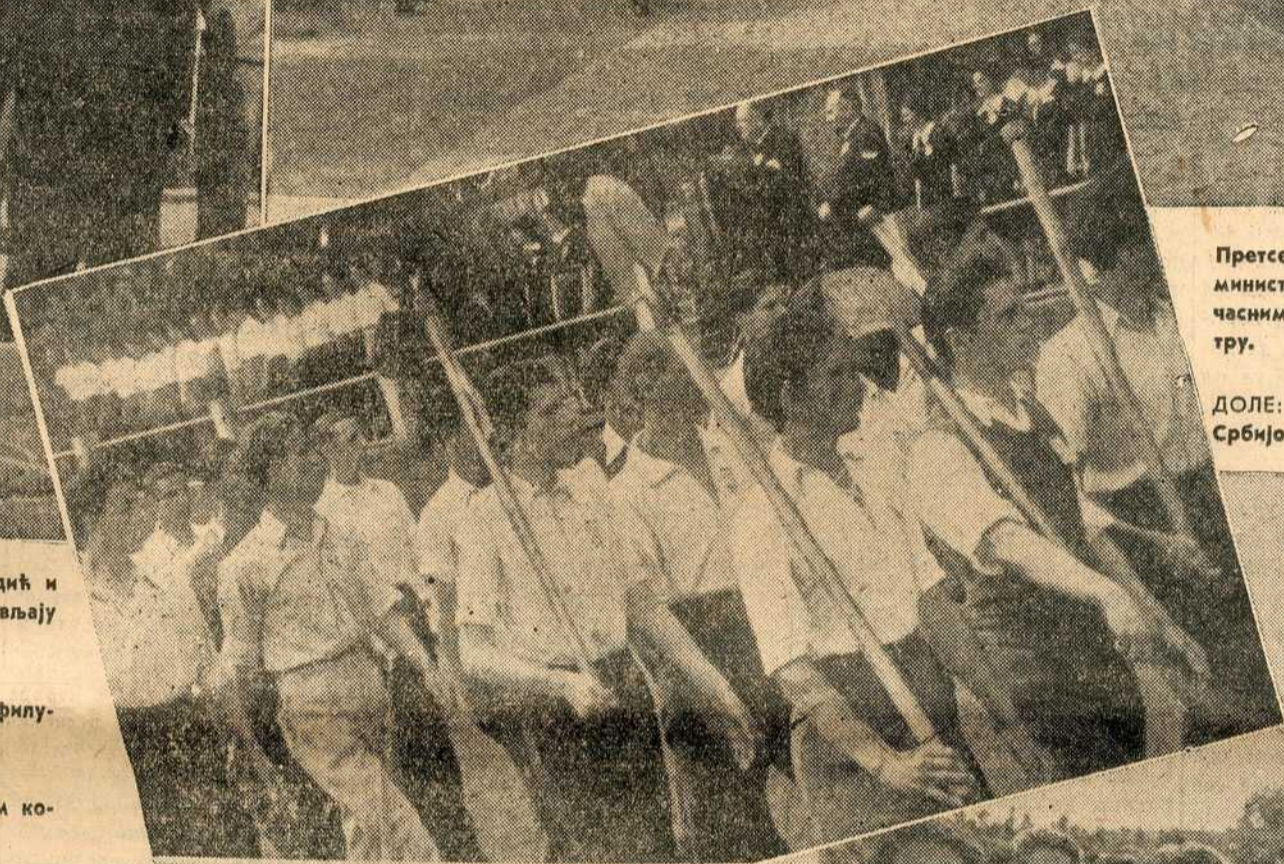
ДЕСНО: Пионири Нове Србије дефилишу пред оцем Србије.

ДОЛЕ: Ученице наступају одлучним кораком.

Претседник владе у пратњи министра просвете праћен почасним водом долази на смотру.

ДОЛЕ: Ученице певају »Ој Србијо...«

Весници новог доба сврстани у чврсте фаланге.

Снимци Државне пропаганде

Поврћа има довољно, али су цене још високе

Благодарећи енергичним мерама Београдске општине и других контролних установа, политички цена Комесаријата за цене и наднице као и контроли саме публике, о чему смо ми дали пример како треба поступати, сваковрсно поврће и воће на београдским пијацама може се добити без чекања. Ово се има приписати одлуци Комесаријата за цене и наднице да се цене поврћу слободно формирају, а пошто је род ове године био изванредан, то се може очекивати да ће цене поступно све више падати.

Мора се признати да су за сада цене још врло високе равном поврћу и неприступачне једном великом делу београдског грађанства. У очекивању да ће цене пасти природним путем услед довољног довоза и спречене спекулације, дужност је надлежних фактора да предузму и са своје стране потребне мере да убрзају тај процес да би већи део београдског грађанства, нарочито чиновничке породице са великим бројем деце, могле да побољшају своју исхрану после зимске исхране.

Борба против црне берзе у Француској

Јављају из Вишија да је у својој изјави преко радио, шеф владе г. Лавал поново подвукао да један од узрока, ако не главни, који омета снабдевање наше земље, јесте црна берза. Свако лице, које прикрива ирационалану робу са намером да је прода на црној берзи непријатељ је народа. Сваки онај ко покуша да дође до већег дела производа од онога, који му припада, рђав је Француз, јер пориче права заједнице.

Да би одмах спровео у дело ова средства и проширио борбу против црне берзе шеф француске владе је, приликом свог последњег пута у Париз, сазвао седницу свих претставника привредних, финансиских и полицијских власти.

Шеф владе је, приликом ове седнице, узео у разматрање све предлоге које су му поднели разни службени органи и донео извесне одлуке.

Службене новине објавиле су неколико уредби, које конкретно објашњавају горе напомену-та решења и која појачавају законска дејства и прописе који се односе на послове казне и административне конфискације односећи се на законске прекршаје о ценама и о прописима за снабдевање.

Налазимо се, према томе, пред једном новом кодификацијом привредне контроле која је сажетија и рационалнија. Чиновници којима је дужност да обезбеде, спроведу ову контролу имаће у будуће врло прецизна обавештења о природи и обиму своје дужности. Осим тога, административне власти имаће на расположењу бржа средства и ефикасније оруђе за обезбеду енергичног угушивања црне берзе у свим њеним видовима, и да би тиме омогућили привредној контроли боље резултате.

Према једном мање општем плану, али који је нарочито привукао пажњу владе, јер је било у питању угушивање црне берзе у једном од њених најгорих и најшкодљивијих облика, донете су друге мере приликом исте седнице. Оне се односе на ресторани, и сувише још многобројне, који и поред поновљених ревизија и строгих казни, и даље продужују у том погледу без икаквих обзира на постојеће привредне прописе.

Шеф владе, решен да по сваку

цену оконча са овим злоупотребљама, донео је следеће мере које су одмах достављене префектима: 1) сваки ресторатер, који буде ухваћен у кривци при првом тежем прекршају (нередовно издавање меса дупли јеловник, очигледно претерана цена итд.) биће кажњен одмах затварањем ресторана најмање за три месеца. У случају поновног преступа, казна затварања локала одређује се најмање за годину дана, уз забрану обављања посла.

Осим тога, а у најтежим случајевима: биће примењено интернирање. У случају затварања, сав инвентар локала биће стављен бесплатно на расположење хуманим и социјалним друштвама. Сваки покушај противљења контролној служби повлачиће за собом затварање локала за две године, дефинитивну забрану обављања професије и интернирање сопственика или одговорног закупца.

2) Сви клијенти који су на храни у неком ресторану у коме се очигледно дешавају тешки прекршаји, мораће, приликом контроле, да се легитимишу и биће кажњени казнама које ће бити равне најмање петострукој цени поручених или послужених јела, противно прописима власти, а њихова имена и адресе биће изнете на јавност.

Потребно је додати да влада, пре свега хоће, да зада ударац и то немилосрдан ударац, срамној спекулацији која се спроводи на штету заједнице и помоћу које они, које је претседник Лавал обележио као „народне непријатеље“, стварају скандалозне имовине.

ПИЉАРИ НА СРАМНОМ СТУБУ

Има људи код којих ни поновљене казне ништа не помажу да би се држали привредних одредаба. Од стране надлежних власти неколико трговаца поврћем који су већ раније били кажњени сада су поново због огрешења о законе и одредбе кажњени и затварањем радњи. Способни за рад упућени су, осим тога, на шестомесечни принудни рад у логор на Бањици. Тамо могу размишљати о томе да ли њихов позив служи једино личном богаћењу или снабдевању београдског становништва поврћем и воћем.

Тако су кажњени следећи пиљари и пиљарнице:
Владимир Стојановић, Пашићева 12;
Стојана Вукобратовић Маневић, Бајлонов трг;
Стојан Шиљановић, Светосавска 29;
Милан Ђорђевић, Таковска 55;
Спасија Мишка Петровића, Каленићево гувно;
Јован Драпа, Зелени венац;
Илић Константин, Војводе Глигора бр. 48;
Марко Иветић, Војводе Степе 56;
Бранко Ђорђевић, Радничка бр. 21;
Настас Маневић, Бајлонов трг и
Стојан Боранић, Гетеова 30.

Примена дрвеног гаса у Србији

На позив немачких власти отпутовала је за Беч делегација претставника наших власти у циљу упознавања са применом дрвеног гаса као погонског средства за моторна возила. Међу делегатима налазе се претставници Министарства саобраћаја, Министарства грађевина, Управе државних монопола и Београдске општине. Наши претставници, после осмодневног боравка у Бечу, отишли су у Винернојштат у циљу разгледања фабрике гасних генератора.

Од свих средстава до сада употребљених за погон мотора дрвени гас је дао најбоље резултате. Он нарочито долази у обзир у земљама које располажу са довољним количинама дрвета, као што је случај у Србији.

СРПСКИ РАДНИЦИ НАС ДОСТОЈНО РЕПРЕЗЕНТУЈУ

Наши радници на раду у Бечу играли су фудбала са холандским радницима и победили их. На слици моменат кад наши играчи живава «наваљују» на противнички гол. (Foto: G. Aey)

ШТА ЈЕ ПОТРЕБНО ЗА ПРАВИЛНУ ИСХРАНУ

Да би човек унео у организам оно што му је потребно за одржање живота и здравља, јело мора бити тако комбиновано, да њиме добије потребне количине беланчевине, масти, угљених хидрата, минералних соли и витамина. Односно, да би човек одржао живот, потребно је учествовати у организам одређене количине хране, које производе одређен број калорија. Нормалан човек под редовним условима живота и рада троши просечно дневно око 2.800 калорија, које треба произвести помоћу исхране.

Беланчевине су организму неопходне. Њих има више у намирницама животињског, него ли биљног порекла. Сматра се да потребна количина беланчевина износи дневно 1 грам на 1 килограм телесне тежине. Организам просечно губи дневно 20 до 30 грама беланчевина, те би то био онда најмањи минимум, без кога организам не би уопште могао да се одржи. Највише беланчевина садрже месо, млеко и јаја.

Угљени хидрати дају главни извор енергије нашим мишићима. Сматра се да је човеку потребно дневно просечно 400 до 500 грама угљених хидрата. Њих има највише у житарицама и воћу.

МАСТ И СО

Маст је такође извор енергије у нашем организму, а по својој калоричној вредности заузима прво место међу животним намирницама. Масноће и угљени хидрати (тј. разне врсте шећера) могу донекле да се међусобно замењују и допуњују. Постоје масти биљног и животињског порекла. Занимљиво је, да више масноће садрже биљне масти. Тако на пример маслиново уље има 90% масноће, а масло око 80%. Масни сирови садрже око 25% масноће, а јаја 13%.

Минералне соли су неопходно потребне за одржавање потребне реакције крви и других сокова. Кухињска со игра врло важну улогу у нашем организму, који излучује дневно око 25 грама соли.

За изграђивање ткива у растењу, дакле код деце, потребан је калцијум, а за изграђивање крвних зрнаца гвожђе. Млеко и сир садрже доста кречних соли, а месо и јаја имају доста гвожђа.

ВИТАМИНИ

Најзад, за правилно функционисање организма од неопходне

су важности витамини, састојци у људској исхрани које је наука открила тек пре 30 година. Услед недостатка витамина развијају се разне, често пута тешке болести, које могу чак проузроковати смрт.

Витамин А неопходан је за растење, дакле на првом месту деци. Његов недостатак изазива поремећаје вида и смањује отпорност против инфекције. Најмања потребна количина износи 1 милиграм дневно. Највише га има у шаргарепи, затим у маслу, лоју, млеку, рибљем уљу, цигерици, жуманцету, спанаћу и зеленој салати. Справља се и синтетички, тако да се може и у препаратима уносити у организам.

Витамин Б дели се на Б један и Б два. Недостатак витамина Б један изазива неуралгију, ишијас, губитак апетита и поремећаје у промету угљених хидрата. Налази се у млеку, жуманцету, цигерици, бубрезима, пивском квасцу, кукурузу и зоби. Најмања потребна количина је дневно пола милиграма. Справља се и синтетички.

Недостатак витамина Б два проузрокује тешку болест пелажу. Налази се у цигерици и пивском квасцу. Најмања потребна количина је два милиграма дневно. Справља се и синтетички.

НАЈПОТРЕБНИЈИ ВИТАМИН Ц

Организам за правилно и здраво функционисање тражи највеће количине витамина Ц. Да се не би појавио његов недостатак, потребно је уносити у организам 20 до 50 милиграма дневно. Он спречава развијање, па чак и лечи опасну болест скорбут. Има га највише у лимуну, поморанци, парадајзу, кромпиру и спанаћу, а у највећој мери у паприци. У женском млеку налази се у количини од 4 до 7 милиграма, а у крављем млеку од пола до 2 милиграма. Производи се и синтетички.

Витамин Д нарочито је важан за децу. Његов недостатак има за последицу поремећаје у промету минералних састојка у организму, а код деце настаје тешко оболење рахитиса или енглеске болести. Највише га има у рибљем уљу, затим у маслу и млеку. Деци је неопходно потребно бар 0,01 грама дневно. Добија се и синтетичким путем, а зимско зрачење деце ултравиолетним зрацима врло је препоручљиво.

Витамин Е изгледа да је неопходан за растење и за расплођавање. Констановано је да се при недостатку овог витамина у храни мишева и пацова смањује њихова плодност. Налази се у рибљем уљу, сладуну и многим биљкама, а у мањим количинама у говеђем млеку и жуманцету.

У последње време откривена су још 2 витамина, Н и Р, али њихова улога није још довољно испитана.

У идућем броју изнећемо једну занимљиву ствар кроз београдске кујне и пијаци у вези са данашњом исхраном, њеном вредношћу и практичном применом.

ЗАЈАМ КОЈИ ЗНАЧИ НАШУ БУДУЋНОСТ

Производња данас у свету не може да држи корак са потрошњом. И отуда влада у неким земљама са високо развијеном социјалном свешћу релативно покривање наших потреба, које су с обзиром на озбиљност времена сужене на најнужније, док у другима, где та социјална свест за заједницу није продрла у срж сваког појединца, влада оскудица на једној страни, и несавремено покривање потреба које нису увек насупротне, на другој.

Ова последња појава се у великој мери запажа и код нас. И зато Влада народног спаса покушава свим средствима да стане на пут разорном дејству које овакав начин несхватања садашњице може да има за будућност нашег народа.

Данас се код нас често чује да је главно остати у животу. Међутим, то није тачно — главно је како се остаје у животу, односно, да ли се остаје у животу на рачун свога брата или у заједници с њим.

Влада се труди да нас све одржи и наша је најсветија дужност да је у том настојању помогнемо свим силама којима располаже наш дух, наше срце и наша воља.

У том смислу, и само тако, имају се схватити и последње две уредбе Министарског савета које су обнародоване у последњем броју *Службених новина*, и које показују свесрдно старање Владе народног спаса да свим расположивим финансијским мерама, а без најмањег потреса за појединца, изврши даље привредно опорављање и организовање наше земље, које нам је једини гарант — уз очување реда, рада и мира — нашег живота и наше будућности.

Прва од ових уредаба овлашћује министра финансија да изврши емисију $4\frac{1}{2}\%$ дугорочног државног зајма до износа од 2 милијарде динара, који ће се употребити за обнову домаће народне привреде и друге државне потребе по програму који ће утврдити Министарски савет.

Те друге државне потребе по програму који ће утврдити Министарски савет односе се првенствено на инвестиционе радове, који у првој линији служе Србији, и то у данашње време и у будућности.

Мелиорациони радови на земљишту, регулације, санације и дренаже, зидање мостова, грађња путева, изградња саобраћајне мреже, претстављају само део замашног програма чијем извођењу Влада мора већ у данашње време да приступи ако жели да изгради и обезбеди нашу будућност. За извршење и остварење свих тих задатака потребна су јој средства, и опет средства. А ако ми не желимо да Влада намакне та средства путем даљег штампања новчаница, што би значило потпуно уништење народне валуте, онда морамо да јој ставимо на расположење новац који се већ налази у оптицају, а који бескорисно лежи по разним скровишћима.

ресу очувања вредности нашег српског динара, ми морамо Влади ставити на расположење наше уштеде ако не желимо да их изгубимо. Уписујући зајам ми обезбеђујемо себе од евентуалне штете која нам претстоји ако министар финансија за потребе државе мора да апелује понова на Народну банку.

Финансиско-техничке појединости овога зајма су следеће: емисија зајма је постепена, емисиони курс одређује министар финансија према стању на кредитном тржишту, годишња камата ($4\frac{1}{2}\%$) платива је уназад, каматна и амортизациона служба може се такође вршити делимично или у целисти путем премија, а министар финансија утврђује рокове за исплату купона односно извлачење згодитака. Обвезнице гласе на доносиоца, а износи су дељиви са сто динара.

Цео зајам је дугорочан и амортизоваће се у року од 30 година, почев од 1 јануара 1944 године, и то за каматне зајмове путем откупа обвезница на берзи или преко овлашћених државних завода, ако је курс испод номинале, или путем извлачења, ако је курс једнак или већи од номиналне вредности, све то према амортизационом плану који ће прописати министар финансија. Извлачење ће се вршити два пута годишње, а извучене обвезнице престају носити камату од првог наредног рока плаћања купона после аурења. Министар финансија утврдиће начин извлачења и амортизације лутријских зајмова.

Обвезнице овог зајма могу бити делимично или у целисти исплаћене по номиналној вредности превременом амортизацијом и пре истека предвиђеног рока за амортизацију од 30 година. Међутим, овој превременој амортизацији не може се приступити пре 1 јануара 1949 године.

Извучене обвезнице застаревају у року од 30 година, а згодици и купони у року од пет година од дана извлачења, односно доспелости.

Обвезнице овога зајма снабдеване су свим погодностима које уживају и остале државне хартије од вредности. Тако су обвезнице ослобођене свих пореза, приреза, такса, као и осталих државних и самоуправних дажбина, и то како садашњих тако и будућних.

Обвезнице могу се користити за пупилне масе, полагати у кауцију, употребити за фондове, задужбине и депозите код јавних благајница. Све установе које су обавезне на јавно полагање рачуна, могу ове обвезнице књижити у својим годишњим билансима по цени на дан извршене куповине.

Потребни износи за камату и амортизационој служби по обвезницама овог зајма уносиће се сваке године у државни буџет.

Уредба о земљарини

Сем тога, Уредба овлашћује министра финансија да на терет $4\frac{1}{2}\%$ државног зајма од две

милијарде динара изда привре-

мено државне бонове, који ће се доцније заменити за обвезнице овога зајма. Ова одредба (члан 14) има у вези са чланом 4 Уредбе о наплати ратног специјалног додатка на земљарину далекосежан монетарни и финансијски значај, који заправо даје печат обега уредбама које имају за циљ организацију привреде и консолидацију унутрашњег тржишта, као и сређивања прилика на тржишту новца и кредита.

Тај 4 члан Уредбе о наплати ратног специјалног додатка на земљарину гласи:

„Порески обвезници, који за испоручене пољопривредне производе не приме протувредност у готовом, већ у српским државним боновима, ослобађају се плаћања ратног специјалног додатка.“

У којој сразмери протувредност за испоручене пољопривредне производе може бити тражена у готовом, односно у српским државним боновима, одређују за поједине пољопривредне производе надлежни министри на предлог привредних централа.

Ослобођење од плаћања ратног специјалног додатка извршиће пореске управе на основу и у висини предатих бонова, којом ће приликом издати пореским обвезницама обвезнице дугорочног зајма у истом износу.“

Основицу за установљавање ратног специјалног додатка на земљарину претставља чист катастарски приход, а висина тог додатка на земљарину одређена је за 60% у банатским срезовима а са 120% у осталој Србији.

Ово јасно и отворено значи да је у интересу свакога земљорадника да при предаји свог дела жетвоног приноса прими целокупан износ државних бонова, који буде био одређен и дозвољен, јер на тај начин стиће право на брисање ратног специјалног додатка на земљарину у висини примљених бонова, а сем тога му жетвени принос плаћен једанпут боновима, бива исплаћен по други пут обвезницама државног зајма, које му носе $4\frac{1}{2}\%$. А уколико утврђеној камати претпоставља лутријски згодитак, онда може да изабере тај тип обвезница.

Ако појединац има више бонова него што му је потребно за покриће ратног специјалног додатка на земљарину, онда их може продати некоме коме су потребне, пошто ће исти имати добру цену с обзиром на двојну корист коју дају, наиме, отпис ратног специјалног додатка на земљарину и замену за обвезнице $4\frac{1}{2}\%$ државног зајма, и то у оба случаја за износ исте висине. Зато, земљорадници, узимајте цео износ бонова и нећете погрешити.

Обе уредбе Министарског савета упућене су својим замахом свима и сваком, а нарочито нашем земљораднику, који већ у данашње време води крупну реч у овој земљи, а који сутра треба да преузме главну. Земљораднички сталеж је данас тај, који и поред редовног отплаћавања својих дугова располаже

још увек огромним средствима која су већим делом повучена из оптицаја на погрешан начин, наиме, путем нагомилавања новчаница код себе, што претставља у сваком часу прикривену куповну снагу, а самим тим опасност за сужено тржиште потрошних добара.

Та прикривена куповна снага, која за сада не сме да дође до свог изражаја на тржишту потрошних добара, како не би у тим тешким приликама створила прави хаос у снабдевању целокупног становништва, и довела у питање животе хиљаде и хиљаде нашег народа, мора користно да се употреби за даље привредно опорављање наше земље. Она своју примену треба да нађе у упису зајма.

Да би се наша будућност обезбедила, да би се једног дана дошло до остварења српске сељачке задружне државе, потребно је организовати и консолидовати наше домаће прилике. Вихор који нас је био захватио, оставио је дубоке ране на нашем телу. Те ране треба видати и зацелити, а када једног дана буду зарасле стотруко ће нам бити враћене све муке и сви напори самопрегоревања и залагања, које смо претрпели и уложили да би спасли нашу мајку Србију, која нас све здружене, све до једног, позива у своју помоћ, коју јој дугујемо као и сам наш живот.

И зато ће сваки свестан син ове земље учинити све да дело обнове, које спроводи влада генерала Недића, успе што боље и што пре.

Зајам, који се излаже упису треба да буде нов доказ наше националне воље да се желимо одржати у животу по сваку цену и поред свих искушења које нам је Господ послао, пречишћени и прекаљени, препорођени и оснажени.

Нека сваки појединац испуни своју дужност уписујући овај зајам, који је зајам за одбрану нашег живота, зајам, који значи нашу будућност.

Др И. Л.

ПРИВРЕДНЕ ВЕСТИ

Румунска народна банка пушта у промет нове новчанице од 500, 1000, 2000 и 5000 леја.

Претстоји нов споразум о увођењу скупне железничке тарифе у саобраћају између Турске и Бугарске.

У последње време, у Грчкој се много тропи нова вештачка замена за шећер, звана „Имара“. Пошто је поновно лекарско испитивање, вршено са службене стране, коначно показало нешкодљивост овог производа, то је Министарство исхране и снабдевања дало у рад нове и врло знатне количине „имаре“.

Мађарска земаљска аграрна кредитна банка која је у току последњих 6 г. парцелисала и разделила (које путем закупа, које путем продаје) преко 300.000 катастарских јутара земље међу неких 80.000 сељачких поседа, сад приступа парцелисању досадашњег јеврејског поседа у земљи. Као купци имаће првенство бивши ратници и сељаци без властите земље.

Неопходност економисања огревним дрветом

У више махова истицана је до сада потреба што већег економисања огревним дрветом. Другим речима потребно је извршити најширу примену лигнита за све домаће потребе огрева и кујне, економисујући дрветом у највећој мери.

Треба имати на уму да је од целокупне површине Србије свега 21% под шумом, а од тога ни пуна половина није под високом шумом способном за експлоатацију. Најзад постоје и велике тешкоће у довозу, јер се баш најбоље шуме налазе далеко од железничких пруга, а често и далеко од добрих друмова.

Узевши ово у обзир ситуација Србије у погледу снабдевања огревним дрветом била би заиста тешка, да срећом земља није богата великим наслагама лигнита, оптпуно способним да замени дрво.

Довољно је поменути, да се на пример у Немачкој трошило за огрев свега око 37% дрвета, а око 63% угља, а кад се узме у обзир немачка индустрија и саобраћај онда је трошено свега око 6% дрвета, а за све остале потребе употребљен је угљ. У Србији имали смо сасвим обрнуту ситуацију, тако да је за огрев трошено годишње 1 милион и 550.000 тона дрвета, а свега 70.000 тона угља. Сам Београд трошио је на пример 20 пута толико дрвета колико немачки град Штутгарт, који је раван по величини.

Власти су ипак улагале све напоре да би снабдевање грађанства дрветом што правилније функционисало и да би цене остале што ниже. Но, повећање тешкоћа око транспорта и транспортних трошкова морале су неминовно повући и повећање цена огревном дрвету, у толико више што се морало приступити експлоатацији удаљенијих и забаченијих шума. Услед тога Комесаријат за цене и наднице био је приморан да повећа досадашње цене огревном дрвету за око 50% . При том је ипак вођено рачуна, да ово повећање не би утицало на повећање цена хлеба. Због тога је истом уредбом прописано да ће пекарске радње за своје потребе добијати дрво по ранијим ценама.

Цене у малопродаји на подручју Управе града Београда износиће код дрварских трговаца 2,35 динара по килограму, а од стране трговаца (бакалнице) 2,75 динар по килограму. Цепанице ће бити већ изрезане на најмање 6 комада. Централа за дрво у изузетним случајевима може дозволити и испоруку дрва нерезаних по просторном метру. У том случају цене за тврдо дрво крећу се према квалитету од 765 до 865 динара по метру, а за меко дрво од 640 до 690 динара по метру.

Не, без обзира на цену, неопходно је потребно да сваки у свом домаћинству одмах уведе што веће економисање дрветом, да би се свима обезбедила најпотребније количине.

ПЕСНИК КУЛТУРНЕ СКОМНОСТИ БРАНКО ЂУКИЋ

Само мах неки на врховима иоле каменитијој речи, просто бочију, мах неки на врховима прстију, и то је све, наравно уз раскошно уздржану реч.

При првом сусрету, први је утисак да би се тај човек, то знамо по песничко здање, при првој очи:

*Ако се на свету има ишта тако блиско,
то су ови часови вечерњег читања.
Заборави се на себе и на све што је дневно, ниско,
као што се заборави на мрак у часу свитања.
(Вечерње читање)*

У вечерњим часовима, прелиставајући обе збирке, *Четврти јахач апокалипсе* и *Светковина боја и мириса*, лепо и разговетно се разабирају и оне ваљане и оне лоше међе до којих је надлазила такозвана лирика фотеље.

Бранко Ђукић објавио је око 88 песама, стар је око 44, певао је око 22 године и златни пресек песникове прошлости отприлике би овако изгледао: његове су песме штампане у најбољим часописима, његове су песме награђиване, његове су песме рецитоване: он је зрео, он је утан-

*И тако тонем, тонем. А сузе ствари
мотре ме и даље кроз ову полутаму.
Будилник на столу бије. Стари се, стари,
чека се још само на пут у тешком и црном раму.
(Lacrimae rerum)*

Бранко Ђукић умео је и знао теорије реда по ред, то доба и да биолошким старинама подари такорећи степене хилендарских строфа.

С Дучићем и Ракићем лирика фотеље славила је и прославила свој врхунац.

Салони, грамофони, бонтони; концерти, балови, банкети; бисте, бакрорези, портрети, ширили су, нема збора, смисао за осећајно господство, смисао за углађени манир, али су исто тако ширили и смисао за такве песничке комодитете да су грдни напори, угледања грдна улагана како би се често повећало трајање цигло једног стиха. Кажом

*Кружите, путујте, певајте за утеху нашу довека;
Како је срцу тешко када вас прати у даљине!
Кажу, да не знате за сузу, ту бездану дубину човека.
О, а зар се ико без ње попео у висине.
(Белешка о птицама)*

Само мах неки на врховима с песмама и у пораму црв као очију, мах неки на врховима прстију, и то је, рекло би се све, уз раскошно уздржану реч.

Од благих је, треперних песника, стојички повесничар културе скромности, с поштовањем вишњег љубављу нижњег, мни завичајан речито екуменски, говетно изјутра отеку:

*За љубав што ју је дао један човек и један Син,
шта су испаштања људи у овом земаљском ходу?
Дубоку бразду захвалности вером означимо у своду:
Сјајно је срце које носи доброту као белину крин.
(Божји дани)*

Четврти јахач апокалипсе сти- гао је на циљ уз пљесак тако- зване пољане, што му и даје ширину простонародне добро- душности у свилним преливима житеља са четвртог спрата.

КОД ДРУГОГ ДОБИТНИКА НАШЕ НАГРАДЕ

Па је онда настао разговор са Бранком Ђукићем: разговор кратак, експедитиван, јер скромни песник прелази брзо преко мртвих, живо осећајући живе ствари.

— Као и за друге и за мене је живот ток, па је све у току. У току сам и ја, па према томе дефинитивно не могу изрицати судове.

— Шта мислите о модерној лирици?

— Сматрам да је то најразвијенији вид наше књижевности. Наша модерна лирика наставља и нашу лепу песничку традицију, а исто тако сва је у тежњи за продубљивањем, усавршавањем људске осећајности.

— Који су Вам писци у вољи?

— Црњански, као лиричар, као приповедач, као романијер; Иво Андрић, као најбољи претставник наше прозе.

— Јесте ли задовољни досадашњим својим књижевним радом?

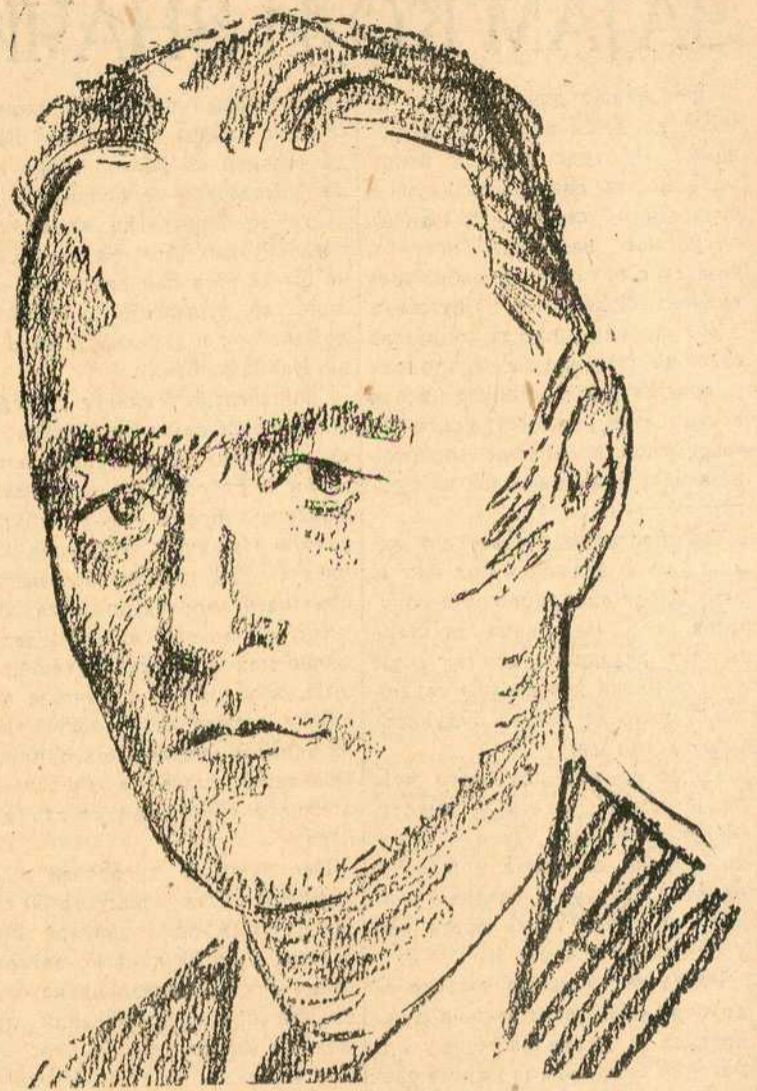
— Задовољан сам и одзивом публике и одзивом критике!

Тако је, ето, протекао разговор са једним стварним песником, који свој песнички рад претвара у животну размисљање, трудећи се да из свога бића извуче максимум хуманости и да је човечански, путем песме, подели с ближњима.

Бранко Ђукић, иначе рођен је у Вуковару, високих неких школа није тежио да има, био је банкарски службеник, али је самоучки пратио све животне појаве из којих би могао извући било какву драгоценост.

Из редова нашег малог човека, он је своје природне дарове тако искористио да његове мирне и рефлексивне песме, које се често пењу до лирских афоризама, могу благо и пријатељски, уз пуни опсег праве уметности, деловати на све друштвене слојеве.

Ретко су тако благе речи у нашој лирици, као што су речи Бранка Ђукића.

ПОРТРЕТ ПЕСНИКА ОД К. Н.

МОЈИ ДАРОВИ

Ту искру божанску, тај дивни свет који носим у себи, однеговах можда само зато да бих јаче патيو. Те дарове, знам, да сам сопственом крвљу платио, али их безгранично волим и никад их се одрекао не би.

Што толико друге браће не може ни занети, па то било болно или радостима братство, у мени ствара један нов свет. То је душино богатство, из које извире све, и са којом ће се све једаред понети.

Отуда сам као ширна река, која халапљиво збира све одсева светла и сутона — дана и ноћи. Слутећ једну радост која има доћи, винем се толико високо, где ме ништа више не може да дира.

Огромном лепотом испуни ме неуморни цврчак у лето; милом стаситошћу засени ме, као облак, трава; од ребарца увенулог листа каткад се очајава, јер знам да је, можда, све до јуче, дисао и мирисаво цвет'о.

Бол туђи заболи ме снагом моје, ником неказане, ране; на светлости других душа и моја се осмене и зреје; дах јесени осумори и мене као и алеје, и дан је лепота тек тада када за свакога гране.

Знам да врело моје туге није увек укупано у самоме мени, па да отуд шикне горким својим млазевима. Моја радост расте кад је подељена међу свима: Срце ми је тада прво достојанство и прва реч у васељени,

Умем да запловим незнатим рекама, ја, вичан пливач; да зароним у поноре њихове дубоко, дубоко, и да ту пронађем што се не гледа сваки дан, ни свако око; умем до слажеј бисер из свих душа, ја, вичан испитивач.

Но понирућ у своју душу, са страхом као пред врата пакла, ја, вешт у свему, не могу да наслутим крај својој души, јер познам само њене зоре које злате, а не мрак који руши све оно чега ми се, у свом златном лету, као крилима дотакла.

Ту слику божанску, тај сјајни свет који ми је Господ дао, одњихах можда само зато да бих се више мучио. Те дарове, знам, да сам шумом властите крви докучио, али их волим, иако сам се каткад због њих заплакао, болно заплакао.

БРАНКО ЂУКИЋ

(Из збирке песама *Четврти јахач Апокалипсе*, С.К.З. 1932)

ПОВОДОМ ПРВИХ РЕЗУЛТАТА КЊИЖЕВНОГ КОНКУРСА „СРПСКОГ НАРОДА“

Едвард Григ

СТОГОДИШЊИЦА РОЂЕЊА ВЕЛИКОГ НОРВЕШКОГ МУЗИЧАРА

Обнављање књижевног живота у Србији после трагичних догађаја априла месеца 1941 неспорно је везано за покретање недељног листа СРПСКИ НАРОД. У недостатку правог књижевног часописа СРПСКИ НАРОД попуњује ту празнину у нашем културном животу колико је то могуће, објављујући књижевне радове познатих и нових књижевних ствараоца, као што посвећује редовно најмање пет страница свима манифестацијама уметничког, књижевног научног и у опште културног карактера код нас и у Европи.

Лист је извршио до сада, за годину дана излагања, ревизију многих литерарних вредности, постављајући сваког на своје место, свдећи на праву меру значај извесних надуваних величина или пак откривајући прави значај других запостављених вредности под утицајем политичке или страних идеологија.

У свом позитивном настојавању СРПСКИ НАРОД тежи да српску књижевност и у опште српску уметност врати своме животодавном извору, правом народном духу, живој традицији српског стваралачког генија, да их врати родној грудима, српској земљи, да не лутају по туђим странпутницама, угледајући се и подржавајући туђинско од негативног утицаја по здрав национални дух.

У циљу што интензивнијег обнављања књижевног живота и ради афирмације новог духа, ослобођеног негативних страних утицаја, СРПСКИ НАРОД благодарно моралној и материјалној помоћи председника Српске владе генерала Недића и министра просвете г. Велибора Јонића расписао је велики књижевни конкурс за три најбоља романа или драме из српске историје, за три најбоље приповетке и за три најбоље лирске песме.

Суме одређене за награде према данашњим приликама нису црноберзијанске, али иако скромне, могу дати извесну материјалну помоћ књижевницима, који живе данас под тешким условима. СРПСКИ НАРОД желео је да да потстрека и другим уставовама и појединцима да се сете ових посленика на стварању српске културе и афирмирању српске индивидуалности на духовном пољу.

Сада су објављени резултати конкурса у погледу песама. Жирја под претседништвом познатог песника др Свет. Стефановића, доделио је награде за три најбоље лирске песме. По броју учесника на овој утакмици, 250 учесника са 500 песама, по одзиву познатих и непознатих писаца, по учествовању свију крајева, људи из свију сталежа и разних доба старости слободно се може рећи — конкурс је прешао уске границе професионализма и био је у ствари велики народни конкурс у коме су кушали срећу и знања и незнани песници.

Већ по томе само овај конкурс значи датум у обележавању новог књижевног правца,

који почиње да преовлађује. Књижевност, уметност у опште не смеју бити привилегија, монопол једне групе, него опште национално добро како по њеним ствараоцима тако и по броју оних, који уживају у њој. Она не сме бити цвет који се негује у вештачким баштама, већ кроз њу мора да струју дах родне груде, душа целог народа, величина националне заједнице у патњи и у радости.

Може се слободно рећи да је књижевни конкурс СРПСКОГ НАРОДА у потпуности постигао свој циљ. У најтежим данима у својој историји српски народ не клону већ његови вредни, надахнути и талентовани синови дају сведочанства наше националне виталности, непресушивости српског стваралачког генија. Песници, књижевници који данас стварају, испуњавајући свој унутрашњи императив, врше и свету националну дужност, доказујући да смо народ способан за културна стварања, која ће моћи да обогате европску културу.

Књижевни конкурс СРПСКОГ НАРОДА по учествовању и по резултатима свакако претставља датум, јер његов позив на стваралаштво пробудио је нове снаге, које ће доцније доћи до афирмације, као што је потврдио извесне вредности мање по-

знате, које су чекале да дођу до изражаја и признања.

Све три награђене песме имају готово исту уметничко-естетску вредност, али пошто се морао одређивати изврстан ред, водило се рачуна и о другим обзирама, да се на пр. истакне на прво место један мање познат песник, док је други добитник већ пре рата добио награду на једном књижевном конкурсу. Жири СРПСКОГ НАРОДА није схватио себе као неки академски форум, чије награде треба да крунишу једну књижевну делатност, већ је хтео више да буде обележавање вредности ствараоца на путу ка успеху, охрабрење у њиховим напорима за савршенством.

Уредништво СРПСКОГ НАРОДА објављиваће и друге песме послате на конкурс, да би се дала прилика заинтересованим и широј публици да проконтролише објективност суда жирија. Поред тога објављене песме сведочиће колико је нови дух обнове и љубави према српској отаџбини и родној грудима захва- тио широко и дубоко у српским душама.

„С.—Н.“

БАЛАДА О ТЕЖАКОВОМ ПРЕТПРОЛЕТЊЕМ ВЕЧЕРЊЕМ БЛАГОСЛОВУ

Иза далеких гора лагано увиру златни потоци.
Пастири журе на лог.
На небу бледе облаци, румени вечерњи отоци,
а травке милује Бог.

Село се примирује са својим незнатним људима.
Девојке хватају за вез.
Приче су стараца утехе и молитве тешким трудима.
од њих је, на челу, онај рез.

Ватра са огњишта и дим из лула једина је промена
за овај ситни свет.
Роде се, незнано као биљке, живе, помру, без имена,
један, двојица, тројица, пет.

Прљава деца можда су једина радост ових сељака;
утеха — шареног телета мук;
Кроз годину, заораће с њиме од Данице до мрака
за онај златни божји струк.

Лепди над кровом месец, и небо, огромно, без међе,
већ ко зна коју ноћ и дан.
Домаћица, у празним рукама, већ осећа клупко златне прџе,
и чује пут чуна кроз стан.

И мотику, где разбија родну мајку црницу;
пчеле, где сакупљају мед.
Пролеће, сочно и неуморно, ради, одвија зелену с
и паше поље, пед по пед.

У кућу, колевка пева драго мушко рођење:
снаге и љубави плод.
Ноћ, у горама и долинама, прославља пролетње блан
а човек обилат род.

Касни син мрака затвара очи овог вечного и заједничког умора,
и живот дарива дуг.
Дан који се врати, пробудиће их сутра свежје и без сумора,
с очима у којим је заблестао плуг.

БРАНКО ЂУКИЋ
(Из збирке Светковина боја и мириса, Ђорђе Ђелад, 1939.)

Године 1843 рођен је највећи норвешки композитор, познат и прослављен широм целог света, Едвард Григ. Његов веома плодни живот протекао је у непресекном и стваралачком раду, који је донео велике уметничке резултате и тиме обогатио музичку културу прво норвешког народа па затим и осталог културног света. Умро је 1907 год. у Бергену, вароши у којој се и родило.

Григ је био од оних срећних изабраника, који су још као мали деца могли да стекну прво музичко образовање у кући од своје рођене мајке. То у осталом и није први случај да се генијални композитори рађају баш од музикалних родитеља, од којих затим бивају упућивани у основне тајне музичке уметности.

Мајка Едварда Грига била је музички врло обдарена жена, а уз то још и врло добра клавиристкиња, па је сасвим природно што је она такође врло обдареног Едварда тако рано почела учити музичкој вештини, са тако лепим успехом, да је он већ у својој деветој години почео да komponује.

У својој петнаестој години Григ настави музичке студије на конзерваторијуму у Лајпцигу код професора Мошелеса, Хауптмана, Рихтера, Рајнекеа и Венцела, а после пет година врати се у Копенхаген, где су на његов стваралачки талент доста утицали тада већ познати композитори Гаде и Хартман. Али ова два веома способна и спремна музичара нису могли у толикој мери да у младоме Григу упале свету ватру, као што је то могао учинити млади и рано преминули генијални норвешки композитор Рихард Нордрак (1842—1866).

Вредност Григове музике

Он је био тај, који је извршио пресудан утицај на Едварда Грига, јер га је упутио на лепоте и чудну и мистичну садржајност народних норвешких мелодија.

То је пут норвешког музичког национализма, који је тако генијално могао остварити само човек, таквих музичких способности, песничких надахнућа и стваралачке честитости, какав је био Едвард Григ.

Године 1871, Григ оснива у Христијанији Музичко друштво у коме лично диригује до 1880 године. А његова путовања у Италију 1865 и 1870 године омогућују му познанство са Францом Листом, који је са нарочитом пажњом и разумевањем ценио и волео Григову музику. Григ је често пута одилазио и у Немачку, нарочито у Лајпциг, где је изводио своје композиције, међу којима 1879 године и свој клавирски концерт, који је сам свирао у „Гевандхаусу“.

После 1880 године Григ се поново враћа у Берген, али и даље продужује путовања у иностранство, у Француску, Енглеску, Белгију и Швајцарску, ради пролагирања и извођења својих композиција.

Познато је да је Григова жена Нина, рођена Хагеруп, била одличан извођач његових соло песама.

Вредност Григове музике и данас је врло велика и значајна, иако је она мало потиснута у страну извештаченом и наметљивом музиком извесних данашњих музичких правца и њихових композитора претставника. Али је и то пролазне природе, јер ће се и у музици ускоро догодити сталожавње и кристализирање као што се то већ догађа и у књижевности и у сликарству, па и у осталим гранама уметности.

Једно сигурно остаје, да је Едвард Григ био велики богода-

ни таленат, музичар и композитор, мистичар и песник тонова, који је све своје снаге и све своје способности дао и истрошио за величину и изражајну моћ музике норвешког народа. Он је у свом уметничком ставу и у свом музичком изразу велики, дубок и искрен, а исто толико је норвешки, колико и општествено-вечански.

Овај слабачки човек, необично нежног здравља, који никада није тежио за почастима и наградама овог света, осетио је као надахнути песник, да ће своје народу и човечанству највише и најбоље користити ако своју музику саобрази, саосети и сазвучи са музиком норвешког народа. Чудна природа његове домовине, снежних предела и фјордова и митолошке бајке његовог народа, а још чудније и тајанственије мелодије тога народа, нашле су у Едварду Григу најбољег, најистинитијег и најдубљег тумача. Његова музика и данас живи и постоји и значи исто, што и кад је стварана, али од свих њених вредности и особина најважније су: дубина музичког изражавања, искреност и особеност музичког саопштавања и прожетост народном мистиком и дахом родне земље.

Снажан нови дух

У музичку технику није Григ уносио много новитета, изузев неколико хармонских интересантности и ритмичких свежина, али је зато своју музику надахнуо једним новим снажним и свежим духом који је сасвим изузетан у целој светској музици. Поред чисто народног тона, у његовој музици се јасно запажа и истиче једна чиста и снажна мелодика, топла и заносна хармонија и необично покретљив и интересантан контрапункт. Ко је мало дубље студирао Григова дела, нарочито она народног духа, могао је приметити и осетити неке сличности и сазвучавања са нашим, српским призвуцима. Да смо ми у оно време имали једнога Грига у музици, као што смо имали Моцарта искључиво за хорску музику, данас би наша остала уметничка музика сасвим drukчије стајала.

Иако је Григова музика у напону своје највеће моћи извођена широм целог света, он је ипак умро као сиромашан човек, и поред тога, што је чак и по данашњим мерилима, био врло добар клавириста и врло окретан диригент.

Григова дела

Едвард Григ је написао следећа дела:

1) За соло, оркестар и хор: Пред клостерским двориштем, Захвалност земљи, *Der Bergentrückte*, Берглиот и сцене из *Олафа Тчигвасона*.

2) За оркестар: музика за Ибзеновог *Пер Гинта*, *Елегичне мелодије*, Норвешке игре, *Сигурд Јорсалфар*, *Симфонијске игре*, Нордијске песме, *Лирска свита*, *У јесен*, Концерт за клавир, Концерт за виолину.

3) Камерна музика: три сонате за виолину, једна соната за чело и један гудачки квартет. Затим музика за клавир соло: *Хумореске*, сонате, *Романсе* и *Баладе*, *Лирски комади*, *Романсе*, *Норвешке народне игре*, *Слике из народног живота*, *Баладе*, *Записнички листићи*, *Импровизације*, *Каприциозни валиери*, *Норвешке мелодије*, *Игре норвешких сељака*.

Поред свега овога Григ је komponовао и један већи број соло песама са пратњом клавира, као и изврстан број хорских песама.

Ђ. К.

СРПСКА ОМЛАДИНА С ПЕРОМ У РУЦИ

Лик српске мајке у књижевности

Значај вере у српској историји

Мењала су се времена; мењале су се границе наше драге домовине; људи су се губили у тешким тренуцима великих догађаја, само је мајчина љубав остајала вечита и непобедива. Наше народно књижевно благо — које нас чини већим међу великима, поносним међу културнијима, за које славни Шилер каже „Све је као у Хомеру“, није заборавило на ону жену — српску мајку — која кидајући део саме себе, свога тела, срца и душе, ствара човека.

То је она српска жена, која је, пролазећи кроз патње и радост, бол и несрећу, вековима носила на својим плећима историју свога народа. Њене идеале често сусрећемо у књижевности: јасно изражене у народној песми, тако светле у народној причи, достојанствене у уметничким творевинама. Нигде српска жена није већа него као мајка. Са много дубине народна песма рашчланила је душу њену, анализирајући притом све тренутке њеног живота, како духовног тако и телесног. Ту је она, где пева успаванку крај колевке свога чеда, кад показује своју неизмерну љубав према роду, правди; кад се жртвује за друге, кад од бола полуди за својом децом, али најзвишенија и највиша је када без суза умире, јер не може да преживи смрт своје деце.

Наша народна поезија је најлепши споменик, који кише не спирају, који не нагриза зуб времена и који бесне олује и вихори не руше. На њему је уклесана наша прошлост мрачна и светла, мала и велика. Наш народ је велики по духу своје. Он се рађа после косовске трагедије, отуда има нечег великог у нашем малом народу, отуда и има нечег постојаног у нашој души:

„Сине, Марко, једини у мајке!
Не била ти моја рана клета,
Немој сине, говорити криво,
Ни по бабу ни по стричевима
Већ по правди Бога истинога...“

Мајка прашта увреду својој деци и срећна је кад може да им све опрости. Бездушна снаха зажели да син закоље мајку, извади јој срце и њој га донесе. И син је то учинио. Похита дао брадује своју обесну жену, но у путу се спотакне и падне а из недара срце проговара:

„Уби л' ми се, храно, материна?
Уби л' ми се, срце, материна?“

Млада Гојковица, због тврде вере и задане речи свога мужа, бива узидана у несрећни Скадар на Бојани. Она моли:

„Богом брата, Раде неимаре,
Остави ми прозор на очима,
Да ја гледам ка бијелу двору,
Кад ће мени Јову доносити
И ка двору опет односити“.

И Раде неимар послушао је тужну Гојковицу, учинио је несрећној мајци по вољи, која за собом оставља некупано чедо од месец дана.

Не само жалост већ и превелика радост убија српску мајку. Јанковић Стојан био је заробљен у Стамбулу граду. Девет година је већ прохујало, а он се не враћа. Мајка не може да гледа још већу жалост и несрећу — како јој се снаха преудаје, не може да одоли болу, напушта дом, бежи у виноград, рукосад свог милосина. Тог истог дана враћа се Стојан из ропства. У винограду налази он своју мајку, али она га не познаје.

И он одлази кући, где се веселе. Нико га не препознаје. Назад га позна љуба и јави заови. Сви су срећни а највише Стојан. Даје своју сестру просиоцу, који је иначе дошао ради његове жене. Кад је било увече долази несрећна мајка кукајући. Снаха је причекује:

„Ти не кукај моја стара мајко,
Ево теби твог Стојана сина“.
„Кад угледа свог Стојана сина,
Мртва мајка на земљицу паде“.

Мајку, која се надала болу и несрећи, убила је велика и изненадна радост, јер је мајчино

уистини је монументалан лик српске народне поезије.

Велика је српска мајка. Наши књижевници осетили су најбоље лепоту, дубину и јачину поезије и из ње узели оно што је најлепше за предмет својих уметничких творевина. Мајка Ју-

„Твој је говор света химна,
Коју небо славом прати.
Ја се дичим, ја сам срећан
Што те могу мајком звати“.

Сељанка, стара и погурена, која је у рату изгубила три сина, свако јутро некуд хита са торбом о рамену и штапом у руци; она само зна куда и зашто. После тромесечног пешачења код учитеља, једног лепог пролећног јутра, мајка дође у врх села и приђе споменику на коме су урезана имена њене деце:

„Ђорђе, Ратко, Дејан, па грца
и стане,
А при сваком слову нова суза
кане“.

Мајка је научила под старе дане да чита, да би у именима уклесаним на граниту са двоглавим орлом, видела своја три сина, своја три скрхана бора.

Две химне мајци и њеној љубави су такође *Прва бразда* од М. Глишића и *Први пут с оцем на јутрење* од Л. Лазаревића.

Српска мајка је та која се прва, несобично, жртвује за своју децу. Таква је у песми *Стража* од Ђ. Јакшића. Мајка чува стражу. Не сме да виче, непријатељ се ближи и она пушком опомиње своје синове, петорицу на броју.

Спасла је синове али зато они видеше:

„Ах, видеше једну жену
При пуцању, при пламену,
По камену“

И познаше по јауку
Верну стражу мајку своју“.

Српска мајка је у историји велика и светла, поносна и узвишена, часна и поштена. Она је мајка св. Саве, цара Душана, Карађорђа, Његоша, неуморног Вука, вредног Цвијића, Тесле, Војводе Мишића и безброј других великих синова. На њеним идејама зидајмо себи бољу светлију будућност.

Стога управимо ми, данашња омладино, своје тежње оним српским идеалима, којима је српска мајка увек испуњавала душу своје деце, душу српске омладине.

ВУКОСАВА КОЈАДИНОВИЋ
свршени матурант
Старо Село,

ЉУБОМИР НОВАКОВИЋ
уч. V₂ раз. 4 мушке реалне
гимназије у Београду,

МАЈКА

Цртеж: Н. Бешевић

срце најосетљивије мерило љубави.

Мајка Милић-барјактара полуди од жалости, сазнавши за трагедију свога сина. Песма која је свратила пажњу странаца на нас и наше благо — народну поезију, пуна је сете, бола и љубави, тужна Хасанагиница. Није узалуд рекао велики Гете „да је узвишена и пуна бола“. Бива отерана из свог двора, јер је у свом поносу жене и мајке била и сувише узвишена, да би одлазила мужу у гору, под шатор. Одлазећи из куће, оставља сву своју љубав код деце, а кад је морала поново да се уда она моли брата да то не чини:

Брат је не слуша, већ је даје Имотском кадији. Она тражи да јој ставе дуги вео преко лица, да не види своју децу. Да би бол био већи, да би несрећно срце једне мајке до краја било утучено, пут, којим иду свати, води поред двора Хасан-аге. Мајка би желела, да се ова по њу тужна свечаност претвори у мртвачки спровод.

И заиста тако бива. Када су јој на молбу зауставили коње пред Хасан-агиним двором, да дарује своје сиротице, несрећна мајка није могла да уђе у двор, у коме је оставила пет делова свога тела и срца, онда окрутни Хасан-ага дотуче до краја жртву своје охолости:

„Ход'те амо, сиротице моје!
Кад се неће на вас смиловати
Мајка ваша срца каменог!“
Кад то чула Хасан-агиница,
Бјелим лицем у земљу уд'рила,
Упут се је с душом раставила,
Од жалости гледајућ' сироте“.

Најскупоценији бисер наше народне књижевности, песма највећег бола и поноса, коју када читамо осећамо сву величину и херојство наше жене, сву пожртвованост — српске мајке је — *Смрт мајке Југовића*. Тип мајке, која жртвује и мужа и синове,

Хасанагиница и друге постале су узвишене уметничке инспирације великана наше Уметности. Рано преминули песник, песник бола и поноса — *Милутин Бојић* — узео је за своје песничко надахнуће — Мајку Југовића. У лепој, пуној бола песми опевао ноћну молитву несрећне мајке. Снахе су се умориле Само она, у самоћи, крај мрачног и тајанственог престола клечи, у царској дворани:

„Стид је да се са гомилом вајка,
Сама, хладна, без суза, без речи
Бога моли Југовића мајка“.

Иво Војновић са много дубине приказује мајку у пуној светлости њене душе. Ређа их по једном степену. Прво стоји Јеле из Еквиноција, која да би сачувала сину срећу — вољену девојку, убија оног који је незаконити отац њеног сина и сву одговорност узима на себе.

Затим мајка Лазара Кујунџића у — *Лазаревом васкрсењу*. Она познаје унакажени леш свога сина Лазара, али на питање одговара: „Не, није то мој син, не, није то мој Лазар“. Овде се мајка није одрекла свога сина, као Петар Христа, себе ради, већ ради неког вишег идеала, ради синова и деце других мајки, које су у њу гледале као у спас Господњи.

Шантић у својим стиховима, који су врло искрени и непосредни, често се сећа мајке. Напољу бесни зима. Отац седи и пуши:

„А до њег' тек малко на шиљету
ниже,
Ко символ среће наша мајка
бије.
И каткад на нас благе очи
диже“.

Змај-Јован Јовановић, величајући мајку, каже:

Београдске гимназијалке предају претседнику владе генералу Недићу значке средњешколске смотре

Снимак Државне пропаганде

СПРЕМА НОВИ СЈАЈ НАШОЈ КУЛТУРИ

МОЈЕ СЕЛО

Испод оних чарних гора,
Где се прво јави зора,
Где поточић јури хуком,
Где се путник пење муком,
Ту ја имам своје благо,
Ту је родно село драго.

У мом селу песме с оре
Одјекују брда горе.
Свуд се вредно копа, ради,
Да не буде само глади.

Ал недеља када дође,
Тада цело село пође,
На широко равно поље,
Ту се игра док је воље.

Кад се тамна ноћца спусти
Тад су село поље пусти,
Немани где песме гласа
Сем сеоских будних паса.

М. АРЕЖИНА

Помоћи своме народу, прва и последња дужност српске омладине

Данас када наш народ преживљава духовни и материјални препород, омладина игра видну улогу. Она је на челу, она препоруђује, она изграђује стазе за бољу будућност. Омладина је визија једне нације. Та визија биће грандиозна једино онда, ако се за основ живота узме начело рада, а српска омладина пошла је путем рада. Да ли ће нова српска будућност бити светла и лепа зависи једино и само од српске омладине. Престало је време лутања и колебања, омладина је засукала рукаве и прионула на посао изграђивања нове српске Отаџбине, која ће бити

мила и драга сваком Србину, цењена и виђена у свету.

Српска омладина вратила се својој Отаџбини, вратила се родној грудни, вратила се српским идеалима. Духовно се рађају синови који ће служити само њој, који ће је својим самопрегором сачувати у њеним најтежим данима. На омладини је да покаже, да је свесна да се у овим тренуцима одлучује судбина њене земље и да схвати неопходност обнове и духовног препорода.

Наш вођа, армиски генерал М. Недић, показао нам је пут којим треба да кренемо. Тај пут јесте, да само радом можемо нешто створити и тако осигурати себи сигурнију и срећнију будућност. Један народ онолико вреди, колику и какву омладину има. Ми смо синови једног честитог и јуначког народа, српског народа, коме је судба досудила непрестану борбу за опстанак. Поносимо се тиме, будимо и останемо само Срби. Бежимо од мрачних и подземних сила, којекаких интернационала, служимо неуморно Богу и Српском роду. Нас је српска мајка задојила и славна историја нашег народа запојила не да будемо интернационалисти већ Срби.

У првим редовима бораца за опстанак и будућност српског народа, још од најранијих тренутака, без иједног часа двоумљења и колебања налази се један елитни део српске омладине. Овај за родну грудну истински забринут табор младих родољуба, претставља симбол српске обнове и најбољу гаранцију за улазак Србије у ред младих европских нација. У њиховим младим срцима закуцао је опет онај херојски, витешки откуцај којим је куцало срце српског народа кроз векове. Та омладина са пушком у руци, иако нејака, прва је оставила своје груди да Србију заштити од комуниста, проклетог и најљућег рода људског. Просула се омладинска крв, много је живота омладинских угашено, али су спасени Србија и српски народ. Ако је традиционални дух са светосављем, органским схватањем друштва и заједнице поново постао врховно начело свих Срба, онда је то добрим делом заслуга српске омладине.

Петровград Е. ПЕРИЋ
уч. III. разр. Држ. трг. акад.

Цртеж: Н. Бешевих

М И С Л И

✱ Мајка и отаџбина условљавају живот човечији на земљи. Прва живот даје, а друга њиме располаже.

✱ Врло је тешко наћи прави лик човека. Утолико више што сама људска природа најчешће указује на наличје ствари.

✱ Исправни идеали у човечијем животу јесу путоказ за духовну оријентацију.

✱ Снага отаџбине лежи у струјању наше крви.

✱ Потпуна пропаст је тек онда кад ишчезне и најмањи трачак светла.

✱ Велика дела имају свој нарочити сјај. Ако их и тама прекрије она сијају несмањеном светлошћу.

✱ Пустити другог да живи значи стећи право на још један живот.

✱ Слога је најбоља гаранција за постигнуће извесног заједничког циља.

✱ Не штедети самог себе кад су у питању много веће и озбиљније ствари — то је часна дужност сваког поштеног и честитог грађанина.

✱ Ништа нема бесмисленије него за једног себичњака рећи да се бори за туђа права.

✱ У животу остаје победник онај који је свестан да себе мора принети на жртву да би тиме користио осталима.

✱ Ако нам се каткад учини да смо на домаку среће, не смемо заборавити да она често има и демонске рогове.

✱ Ученик је најдостојнији свога учитеља онда када га по задобивеним способностима часно превазиђе.

✱ Ко у себи случајно препозна нешто више него што је сам смаггао да значи, није се преварио.

✱ Живети у страху од своје властите немоћи тежобније је него страховати од туђе, сувише велике моћи.

ДОБРИВОЈЕ В. НЕДЕЉКОВИЋ,
уч. VI разр. гимн. у Ваљеву

РАТАРЕВА ПЕСМА

Заори плуже у ту свету грудну,
нек мрље крви масна бразда збрише
и куд леже гробља некрстових слугу
нека нова смена повесницу пише.

Јест' у овој бразди тајна моћ се крије
и чар страсне среће, и мит васкрсења,
— зато 'место крви зној ће да се лије
као часна жртва нових поколења.

Забрујаће једном преко ових поља,
к'о божанска химна, песма нових зора,
а данашњу хуку разбеснелих воља
заменуће тихи шум високих гора.

И тада ће снага жуљевитих шака,
снага коју буде ова бразда дала
са буктињом Правде преко немих рака
поставити темељ нових идеала.

Заори плуже, овде злато блиста
и непознат живот шумори и снови,
овде дрема срећа као азур чиста
— заори плуже преко росних њива!

ДОБРИВОЈЕ В. НЕДЕЉКОВИЋ,
уч. VI разр. мушке гимн. у Ваљеву

СРПСКО КОЛО

Посвећено омладинцима из Ниша

Сад видимо добро шта порекло значи,
Традиције свете, нашег рода било,
Што светлошћу својом наше путе зрачи
И враћа нас мајци Србији у крило.

Узалуд све туђе обмане и лажи
И упливи страни, блутава, што прете
Српско срце само своје стазе тражи,
Где крв врела љуби обичаје свете.

Па зар наше коло није слика верна
Кључале нам крви, што Срби имаду,
Где се види наша снага неизмерна
У лепоти ношње, усклика и складу.

Уметности пуне дух Српства што води,
Верно Србе чува, свежином их грије
Све препреке стране и патње што броди,
То је српско коло што се тако вије.

Па нека се вије ко тробојка света
И свежином својом надахне нам груди,
Јер је оно израз снажнога полета,
Који љубав према своме роду буди.

МИЛОРАД ЈОВАНЧЕВИЋ
VIII, IV мушке гимназије

Са средњешколске смотре

После средњешколске смотре Зорка М. Кошанин, ученица првог разреда Пете женске гимназије, предала је председнику владе букет цвећа и поздравила га следећом песмицом:

Поздравља Вас Српче Ваше,
Што сте спасли Српство наше;
Господ нек се на Вас смеши
И нека нас Он утеши!

Примите овај букет цвећа,
Радост моја нек је већа
И радите даље за нас
Цело Српство биће уз Вас!

Министар просвете г. В. Јоњић говори на смотри средњешколске радне омладине

Савремени немачки роман

Већ је више пута констатована појава да се савремена немачка књижевност у нас још увек мало познаје и недовољно цени. Модерни немачки писци, приповедачи и романописци не преводу се у оној мери у којој они то заслужују према њиховој уметничкој вредности, а познати модерни немачки писци, драматичари и комедиографи, тек се у току последњих година чешће, са више плана и система, стављају на репертоар нашег позоришта.

Овом приликом желели бисмо да прикажемо неколико нових немачких романа који су се, недавно, појавили у Лајпцигу. Ови романи, из пера познатих немачких модерних писаца, старијих и млађих, пружају верну слику савременог немачког романа и његових главних носилаца. У најновијем циклусу значајна су имена: Карл Хајнрих Вагерл, Фридрих Гризе, Курт Клуге и Ана Зајдл. Сваки од ових писаца претстављен је са по једним романом. Ми ћемо их овде приказати редом, не улазећи у детаљнију анализу.

Романописци немачког сељаштва

Карл Хајнрих Вагерл је родом из околине Салцбурга, из сиромашне породице једног малог дрводеље, који је с муком, у зноју лица свога, зарађивао свој насушни хлеб. Карл Вагерл није имао ведро детињство, морао је и сам привређивати, потуцао се од немиле до недрага, био је и зидарски радник, и улични продавац новина, лифтбој, водић туриста по планинама, док није зарадио толико да се могао школовати у учитељској школи, да би постао учитељ основне школе у једном малом аустријском селу.

Ту је он почео писати кратке приче, затим дуге новеле и, касније, романе из живота немачког села. Када је дошао до имена и угледа, напустио је учитељску службу и потпуно се посветио књижевном раду. Данас, Вагерл живи искључиво од свог књижевног рада, као независан књижевник, у Ваграју, на подножју Алпа, у живописном и романтичном крају, где ствара све нова и нова дела од несумњиве и трајне уметничке вредности. Многи његови романи преведени су на разне европске језике, а његов врло успели роман *Хлеб* преведен је прошле године и на српски језик и објављен у издању „Југоисток“.

У овом колу савремених немачких романа објављен је Вагерлов роман „Година Господња“. Као већина његових романа, и овај је из живота немачког села и сељаштва. Главни догађаји романа везани су за сеоску цркву, парохијски дом, црквену порту и башту, за сеоско гробље, за духовни однос између сеоског пароха и његове пастве. Али, главни јунак романа није сеоски парох него црквени звонар, један мали дечко, ванбрачно дете Давид, који своје родитеље није скоро ни познавао, али који има у својој души истинске побожности и дубоке религиозности, топлину и искрену жељу да се сав посвети Богу и цркви. А највиши идеал малога Давида је да постане бискуп и да сеје хришћанску љубав, доброту и правду по свету. Све је то дато са много поезије, нежности и непосредности, па ипак снажно и упечатљиво, тако да се дуго не заборавља.

Песник нордског паганизма

Фридрих Гризе, у своје оригинално постављеном и сјајно написаном роману *Зима поет-*

ски оживљава зиму на северу, са свима страхотама и ужасима природе и њеним манифестацијама, са северњачким снеговима и мразевима, мећавама и ледом, са свима оним судбинским неизбежностима од које нам се диже коса на глави и леди крв у жилама. Када читамо поједине, нарочито живо и убедљиво дате описе зиме на Северу, нама се чини као да нам дах застоји а срце престаје куцати. Има нечег ванредно оригиналног у Гризевом описивању природе и њених тајни.

Главни јунак Гризевог романа, Јона као да није хришћански тип: сав срастао са земљом и шумом, близак животињама и тицама, биљу и дрвећу, Јона је типичан паганин, претставник давно прохујалих векова и ишчезлих светова, који су били и више се никад неће вратити. Са изванредном сликовитошћу и непосредношћу дат је опис села, завејаног снегом, у северњачком пределу. И људи и животиње, као да осећају присуство нечег већег и јачег, мистичног и божанског, што стоји високо изнад њих и управља светом. Гризев роман нема у себи ничега хришћанског, него изразито паганског, и нордског, старогер-

манског. На извесним странама овога романа имамо утисак као да читамо неку од древних легенди нордских барда о Одину или који од старо-германских епоса језиве лепоте и присног осећања величанства природе и њених тајанствености.

Химна немачком музичком генију

Курт Клуге дао је у овоме колу савремених немачких романа једно ванредно уметничко дело: песнички роман *Чаробна свирка*. У роману је испретен реализам и романтизам, стварност и поезија. Реалистички је насликан живот малог немачког грађана Краништета, његових грађана, малих чиновника, скромних трговаца и честитих занатлија, њихова напорна настојања да обезбеде свој насушни хлеб, њихов духовни менталитет који се састоји у малим радостима и скромним уживањима, јер су они задовољни са оним што им живот пружа и не желе што је немогућно и неоствариво.

Романтичан је у роману главни јунак Андрија, немирни луталица и сањалица, са природним музичким талентом, који од бедног сеоског музиканта, после разних доживљаја, постаје велики музичар. Роман, на пнеким местима, прелази у легенду: једна од најинтересантнијих епизода у роману је бајка о Светој Илдевици, светитељици Краништета и заштитници музичке уметности. И сама занесена божанством свирком малог сеоског музиканта, Света Илдевица је не само, у једном судбоносном тренутку, спаса живот на смрт осуђеног Андрије, него му је помогла да пребродити трновити пут ка слави и стигне жељеноме циљу.

У овом роману изражен је, на песнички начин, онај дубоко у-

рођени смисао за музику, поезију и уметност, који је од увек имао народ Моцарта и Бетовена, Шуберта и Баха, и многих других великих музичара. Мора се признати да је Курт Клуге овим својим значајним делом испевао најлепшу химну музичком генију свога народа.

Међу савременим немачким романописцима угледно место заузима једна нарочито даровита жена, позната књижевница Ина Зајдл. У овом колу савремених немачких романа Ина Зајдл је заступљена једним опсежним историским романом који носи наслов: *Жељено дете*. Роман је подељен у четири књиге и оцртава доба Наполеонових ратова од 1793 до 1813 године, једну од најинтересантнијих и најзначајнијих епоха у историји Европе Новог века.

Апотеоза жене и матере

Радња романа се одиграва у Немачкој, која је била поцепана и раздељена у читав низ државица и постала поприште дугогодишњих ратова. Нико није тако снажно пробудио отпорни дух немачког народа против страног завојевача, као сам Наполеон, који је својом империјалистичком политиком успео да уједини цео немачки народ.

Кроз цео роман осећа се да га је писала жена, и то жена са неочекиваном живим и развијеним осећањем материнства. Ина Зајдл улази дубоко у психологију немачке жене и немачке матере, њених моралних и духовних особина, нарочито њене спремности на пожртвовање, одрицање и сагоревање за високе националне и човечанске идеале. Извесна места у роману су праве апотеозе жене и матери.

У овом опсежном роману Ина Зајдл је обрадила разноврсна душевна стања, од најелементарнијих људских страсти до најсложенијих духовних комплекса. Поред психолошке анализе жене и матере, списатељка је дала мајсторски оцртану психологију детињства и ране младости, нарочито доба сазревања када се у срцима младића и девојке буду нова, дотле непозната осећања и стварају нов свет лепоте и поезије.

Једини недостатак овога романа лежи у томе што је сувише опширан и препун епизода и појединости. Али, то је готово редовна особина свих великих жена које су писале романе. И Жорж Санд, и Селма Лагерлеф и Грација Деграда, и толике друге славне списатељке патиле су од опширности и претрпаности споредних детаља, јер нису умеле да разликују битно од небитног, главно од споредног.

На основу ових кратких осврта на недавно објављено коло одабраних савремених немачких романа, можемо закључити да је општи ниво савременог немачког романа врло висок и да се креће у најбољим традицијама немачке књижевности и модерног европског духа.

Др Р. В. Ђисаловић

Изванредан човек не одликује се само оним што је учинио, већ и оним што није учинио и оним што је одбио да учини.

Починемо да објављујемо песме оних учесника на нашем књижевном конкурс који је жири нашао да су добре. Том приликом нећемо се држати неког нарочитог реда у објављивању. У овом броју објављујемо песму г. Н. Гачовића.

*Старино наша древна,
Мајко наша вечна,
Бриго наша велика,
Туго наша голема,
Земљо наша питома.*

*О теби волим да певам,
Са тобом да разговарам,
У снове да те претварам,
У душу да ти сагледам
И ране видам.*

*Волим твоју ораницу,
Кад миришу једра
И њена њедра
Кад се раздреше,
Те вечно знамење проспу,*

*И твоје младике што избијају,
на махове,
Плугове кад ору долове,
Односе болове,
Као ветри тугу —
Ја волим, мајко наша!*

*Волим ти њиве златокласе,
Ливаде у цвету,
Птице у лету
И кад падну на прве откосе,
На шљиве румене и модре гроз-
дове.*

*И твога ратара,
На раду и кад се одмара,
Окупан у зноју,
Док муку своју сагледа у срећи,
Бриго наша, ја волим!*

*Ја волим када почне да пада,
Са твојих груди прво сноплје,
А колико копље
Сунце оскочи
И младе жетеоце обасја.*

*И песму твоју староставну,
Песму живототворну,
Као младост орну,
Кад се разлиже ширином твојом,
Земљо наша, ја волим!*

Н. ГАЧОВИЋ

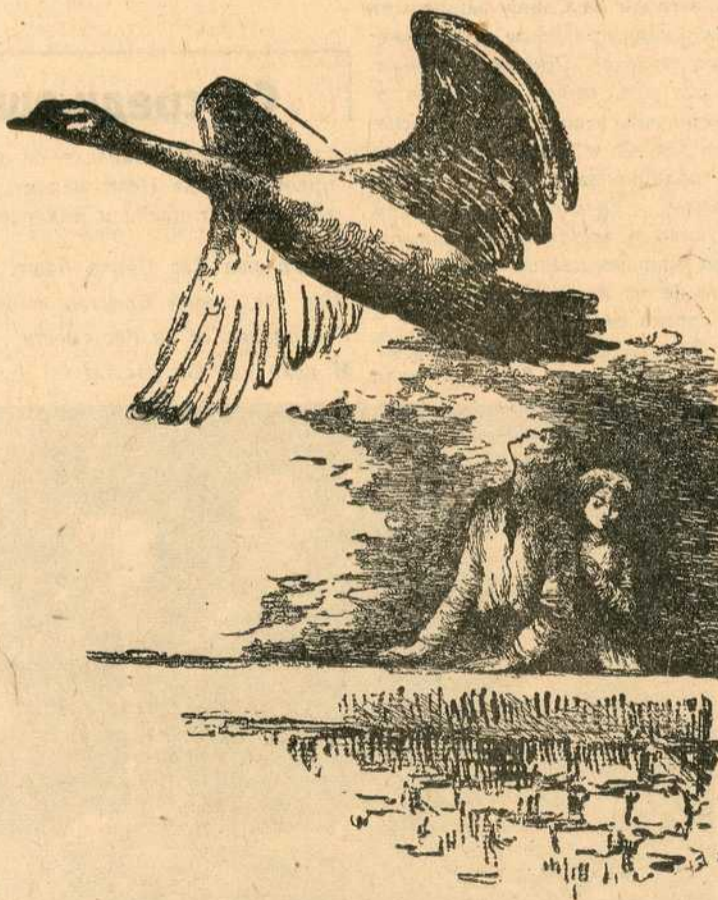
Из науке о животињама

И код нижих и код виших животиња познато је да чуло миса игра веома важну улогу. Али, исто тако и глас има своју важност.

Глас љубави био је први глас који је у свету постојао и прво ухо било је створено како би се могли чути први љубавни позиви.

Од тога доба ухо виших животиња развијало се стално према новим потребама, а глас је истовремено постајао сретство за споразумевање.

Жабе, попси и скакавци разликују се од осталих што је код њих глас дат само мужјацима, док су њихове женке неме, па је то дало повода једном песнику да напише стихове како су попси срећни јер су њихове женке неме. Али ако су неме оне нису и глуве и те женке чим чују љубавни глас одмах полете у раширени загрљај.

АНТОЛОГИЈА САВРЕМЕНОГ НЕМАЧКОГ ПЕСНИШТВА

Das Prisma. Aus deutscher Dichtung der Gegenwart. Einführung und Auswahl von Dr. Richard Wolf. Deutsches Wissenschaftliches Institut. Belgrad, 1943. Din. 60.

У овом листу је већ више пута указивана пажња на плодно-носну и значајну активност Немачког научног института у Београду. Захваљујући на првом месту несебичним напорима директора Института др. Алоја Шмауса, за сразмерно кратко време од свега три и по године, откоко је велики пријатељ нашега народа и чувени немачки слависта др Герхард Геземан оживео Институт, урађено је изванредно много на међусобном упознавању духовних вредности оба народа и на њиховом обостраном културном зближењу. Што се српска књижевност, наука, уметност и остала подручја српског духовног стварања данас у Немачкој боље познају и више цене, заслуга је првенствено Немачког научног института, поименце др Геземана и др. Шмауса, који су систематски организовали акцију међусобног упознавања.

С друге стране, издавањем разних одабраних књига из области германистичко-славистичких научних истраживања и приређивањем предавања, књижевних академија, уметничких изложби, концерата и других културних приредба, Институт је стекао трајних заслуга што је у нашој средини порастао интерес за ближним упознавањем духовних вредности велике немачке нације. Овоме је знатно допринела и успешна сарадња Института са докторатом Немачке академије на организовању курсева за учење немачког језика и студију немачке књижевности, уметности и културе за српску омладину на вишим, средњим и стручним школама и за грађанство, које жели да учи немачки језик.

Желећи да упозна нашу образовану публику, која већ разуме немачки, са најзначајнијим претставницима савремене немачке књижевности, Институт је пре неколико дана, као своје најновије издање, објавио прву свеску једне широко замишљене антологије савременог немачког песничтва, под карактеристичним насловом *Das Prisma*. Ову прву свеску антологије уредио је проф. др Рихард Волф, шеф Наставног сектора Немачког научног института.

У ову свеску др Волф је уврстио десеторицу репрезентативних немачких савремених писаца, сваки је заступљен са најкарактеристичнијим текстовима у стиху и прози, а пред самим текстовима налазе се језгровите скице о уврштеним писцима са њиховим фотографијама, биографским и библиографским подацима; скице су написане концизно и сажето, али зналачки и довољно информативно.

Ова прва свеска антологије доноси текстове ове десеторице истакнутих савремених немачких писаца: Херман Штер, Паул Ернст, Вилхелм Шефер, Вилхелм фон Шолц, Ханс Грим, Ханс Кароса, Ервин Гвидо Колбенхајера, Ханс Фридрих Блау,

Ханс Јост, Карл Хајнрих Вагерл. Од ових писаца само су четворица познати нашој читалачкој публици. Од ових треба на првом месту напоменути највећег живог немачког песника Колбенхајера, који је превођен и на наш језик и о коме је написао једну ретко успелу књижевну студију др Милош Ђорђевић у *Страном Прегледу*.

Затим, издавачко предузеће „Југоисток“ објавило је, прошле године, одличан роман из живота немачког села *Хлеб* од К. Х. Вагерла и *Одабране стране* од Вилхелма Шефера. Најзад, *Српски народ* донео је — поред превода из дела других савремених немачких писаца — неколико одабраних одломака из стваралаштва Х. Ф. Блауна.

По себи се разуме, и остали немачки писци, које је др Волф уврстио у своју антологију, заслужују да буду познати и код наше читалачке публике, као што су већ одавно запажени у свима европским народима.

Десеторица немачких писаца, чије одабране текстове доноси ова збирка, прожети су једним духом и једним књижевним менталитетом, иако сваки писац има своју посебну индивидуалност и свој особени израз и лични стваралачки тон. Али, ово што им је свима заједничко, она веза која их спаја и зближује међу собом, манифестује се у разви-

СВЕЦИ, ВЕЛИКОМУЧЕНИЦИ, АЊЕЛИ

Рудолф Г. Биндинг: *Легенде нашег времена, превела Вера Стојић, издање „Југоисток“ (Бисери, св. 17), Београд 1943, стр. 80.*

Одавно већ нисмо читали једну тако занимљиву и ведру књигу као што је ова из серије „Бисери“ од немачког приповедача Рудолфа Г. Биндинга. Начин причања Биндингов, као и материјал који је обрадио заиста су не свакодневни и оригинални. Биндинг прича лако, духовито, једним језиком који познаје све тајне зачараног света, а личности Биндигове нису смртни људи наше планете већ свеци, ањели и великомученици небесног простора. Ући у један такав свет, наћи тамо оно што би било занимљиво за нас, изнети нам са пуно укуса — заиста је тешко. А код Биндинга ни трунке баналности, рогобатности, неукости. Све је тако хармонично, баш као и свет о коме он прича.

Прва прича права је бајка. Говори се о небесном ањелчету Целестине, које, не пазећи довољно на опасност земљине теже, падне једног дана на земљу. Нађе га неког јутра у свом купушишту сељак који је изашао да види није ли слана упропастила поврће. И сада настаје земаљски живот Целестине. Јадно ањелче остаје без крила, облаче га у сељачке хаљине и дају му да чува гуске. Не вреди му ништа што чак и Мајка Божја покушава да га поново врати на небо, где ће свирајући у харфе божанске или певајући у величанственим хоровима ањелским моћи и даље да ужива у бесмртним круговима. Ни Свети Петар не може да га „прошверције“ на небо, јер небесни спискови кажу да је Целестина нестала на дуже време са неба.

Пошто је осуђена да проведе цео свој живот на земљи, да би тек смртју доспела на небо, Целестина жели смрт. Целестина једина међу тим људима на земљи, који се боје смрти, зна шта она доноси: вечне насладе небе-

јеној свести о високој мисији песника у служби нације и родне земље.

Ту свест о националној мисији песника најприкладније је изразио песник Ханс Јост у овим језгровитим мистима: „*Песничтво мора да служи народу, мора да постане својина једнога народа, као руде, као угља, као шуме и поља. Оно припада свима који носе у себи немир и чежњу за њим, и свима је оно утеха и помоћ, заштита и обогаћење, срећа, умирење и добитак*“.

А другом једном приликом дао је исти песник ову значајну исповест: „*Са свом страшћу свога бића стремим 'ка једној уметности, која треба да буде израз мога народа у оквиру матерњег језика, језика не виђеног као материју, већ као материнску основу и истовремено као небески свод. Само љубав према језику обухвата и отаџбину и за вичај, и надахнуће и окрепљење*“.

Ова дубока и нераскидљива повезаност између песника и нације, између песничког заноса и матерњег језика, чини основу, срж и темељ читаве савремене немачке књижевности, посматране кроз призму ове значајне антологије. Када буду изишле и остале свеске, осврнућемо се опширније, у посебном чланку, на главне претставнике и репрезентативна дела савремене немачке литературе.

И пошто зна да мора да дочека смрт на земљи, одаје се опасним пословима у болницама не би ли умрла од заразе. И ту једног дана наш ањелчић престаје да буде поданик веба и заљубљује се у неког инжењера поданика земљиног. У другој причи (*Заменик светој Борњи*) још на интересантнији начин описује Биндинг свеце и небо. Он се тако сродно са животом на земљи да га безмало третира као и живот на земљи. Ту су безбројне комичне ситуације, ту су дивни смели дијалози, све што у неку руку персифлира наш земаљски живот. Јер, заиста, као што је човек створио Бога према свом лицу, и земаљски писац види небо према уређењу на земљи: администрацију, протекцију, етикецију.

У овој причи, или боље рећи новом књижевном роду, Свети Ђорђе хоће да иде на отсуство и тражи себи заменика. Не може да га нађе, а Бог отац не би желео да остави небесну коњицу без команданта. Најзад Смерт предлаже једног херојског капетана на земљи, који је једини толико поштен и безгрешан да би могао да замени Св. Ђорђа на земљи.

И Смерт полази по капетана. Но, пред саму смрт капетана наговарају исповедници да пред одлазак на небо призна своје грехе. И сиромас човек који нема грехе, не може да увери једног бискупа и једног капелана да је заиста без греха. А да то учини, остаде Св. Ђорђе без заменика. У последњем тренутку сам Господ, вилевши како га његове слуге на земљи право претстављају, шаље нарочитог гласника да избави капетана из руку бискупа и капелана и да га доведе безгрешног на небо. Тако Св. Ђорђе добија достојног заменика.

У преводу Вере Стојић причање Рудолфа Биндинга лепо је као и у оригиналу.

НЕДЕЉНИ ПРОГРАМ Београдске радио станице

СВАКОДНЕВНЕ ЕМИСИЈЕ
ОД ПОНЕДЕОНИКА 28 ЈУНА ДО ПЕТКА 2 ЈУЛА

- 5.00—6.15 Другарски поздрав
- 6.15—7.00 Емисија за српске сељаке и вести на српском језику
- 7.00—7.10 Вести на немачком језику
- 7.10—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести
- 9.20—12.00 Пауза
- 12.00—13.00 Подневни концерт
- 13.00—13.10 Вести на српском језику
- 13.10—13.50 Подневна музика
- 13.50—14.00 Вести на немачком језику
- 14.00—14.50 Нешто за тебе
- 14.50—15.00 Извештај о водостању
- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде с лаганим понављањем и кратке вести за војску
- 15.30—16.00 Пауза
- 16.00—18.20 Српске емисије
- 18.20—18.40 Час немачке народне групе
- 18.40—19.00 Музика за тебе
- 19.00—20.00 „Из савремених догађаја“ на немачком језику и вести на страним језицима — бугарски, мађарски, француски и румунски
- 20.00—20.20 Вечерње вести
- 21.40—22.00 Поздрави младог београдског стражара
- 22.00—22.15 Последње вести
- 00.00—02.00 Пonoћне мелодије.

НЕДЕЉА, 27 ЈУНИ

- 11.30—12.00 За вас, српски слушаоци!
Свира дувачки оркестар под управом Фрање Седлачека. У међувремену у 11.40 редовни недељни политички преглед.
- 16.00—17.00 Српска емисија:
16.00—16.05 Извештај Врховне команде
16.05—17.00 „Београд поздравља Бор“, суделују: тамб. орк. А. Араницког, солисти — Божидар Милосављевић и Ната Павловић, и квартет Боривоја Симића, солисти — Војин Поповић и Момчило Зеремски.

ПОНЕДЕЉАК, 28 ЈУНИ

- 16.00—18.20 Српске емисије:
16.00—16.30 Симфонијске варијанте од Црвчанина
16.30—16.35 Извештај Врховне команде
16.35—17.00 Дувачки оркестар под управом Ф. Седлачека — свира
17.00—17.02 Програм српске емисије за наредни дан
17.02—18.00 Народне песме и игре, изводе: Лела Лештарић, дует Аршинов—Ђирилов, Ружа Протић, Предраг Буташ, Радоје Павловић, Мита Божиновић — хармоника и оркестри: народни Ж. Милановића, и тамб. — А. Араницког

УТОРАК, 29 ЈУНИ

- 16.00—18.20 Српске емисије:
16.00—17.00 Народне песме и игре, изводе: Смиља Лазаревић, М. Станковић-Ресавкиња, Симеон Ђесаровић, Јован Милићевић-Мостарац и оркестри: народни — Ж. Милановића и тамб. — Араницки.
- У међувремену у 16.30 — Извештај Врховне команде
17.00—17.02 Програм српске емисије за наредни дан
17.02—18.00 Филмски час
У међувремену у 17.30 — предавање
18.00—18.10 „Из савремених догађаја“
18.10—18.20 Заробљенички поздрави

СРЕДА, 30 ЈУНИ

- 16.00—18.20 Српска емисија:
16.00—16.05 Извештај Врховне команде
16.05—16.10 Програм српске емисије за наредни дан
16.10—18.10 „Весело шарено после подне“. Пренос са јавне приредбе из дворане Коларчеве задужбине
У међувремену у 17.30 — „Из савремених догађаја“
18.10—18.20 Заробљенички поздрави.

ЧЕТВРТАК, 1 ЈУЛИ

- 16.00—18.20 Српске емисије:
16.00—16.30 Гудачки квартет Немечек—Слатин свира
16.30—16.35 Извештај Врховне команде
16.35—17.00 Радио хор под управом Богдана Цвејића — пева
17.00—17.02 Програм српске емисије за наредни дан
17.02—17.30 Напона музика изводе Нада Јовановић, Бранислава Ђорђевић-Ритко и нар. радио-оркестар под управом проф. Петра Крстића.
- 17.30—17.40 Предавање
17.40—18.00 Дејчи час
18.00—18.10 „Из савремених догађаја“
18.10—18.20 Заробљенички поздрави

ПЕТАК, 2 ЈУЛИ

- 16.00—18.20 Српске емисије:
16.00—16.30 Шлагере изводе: квартет Боривоја Симића са Војном Поповићем и хавајски квартет Ђорђевић са сестрама Перић
16.30—16.35 Извештај Врховне команде
16.35—17.00 Народни звуци, изводе: Вера Кокошевић, Божидар Грујић и нар. орк. Драгића Обреновића
17.00—17.02 Програм српске емисије за наредни дан
17.02—17.20 Хорови из разних опера — плоче
17.20—18.00 Симфонијски концерт, оркестар под управом Хермана Шредера
18.00—18.10 „Из савремених догађаја“
18.10—18.20 Заробљенички поздрави
20.20—21.40 Музика из тонфилмова

СУБОТА, 3 ЈУЛИ

- 18.00—18.20 Српска емисија:
Гласови са позорнице — изводе чланови драме Народне позорнице и народни оркестар Драгића Обреновића.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ИЗГУБИЛА САМ кућну листу издату од Претстојништва градске полиције у Крагујевцу. Оглашујем је за неважећу. — **Косана Живковић**, Томе Вучића 7. 418 1—3

КУЋНУ ЛИСТУ и пријаву издате од Претстојништва градске полиције у Крагујевцу изгубила сам. Овим је оглашујем за неважећу. — **Персида Балабај**. 419 1—3

ДУВАНСКУ КЊИЖИЦУ бр. 1979 издату од Претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубио сам. Овим је оглашујем за неважећу. — **Драгољуб Чолић**. 420 1—3

ИЗГУБИЛА САМ полициску пријаву издату од Претстојништва градске полиције у Крагујевцу. Овим је оглашујем за неважећу. — **Драгица Петровић**. 421 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ издату од Претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубила сам. Оглашујем је за неважећу. — **Анђа Вуковић**. 422 1—3

КУЋНУ ЛИСТУ издату од Претстојништва градске полиције у Крагујевцу изгубила сам. Оглашујем је за неважећу. — **Миљена Љубисављевић**. 423 1—3

УКРАДЕНА ЛИЧНА КАРТА издана од Претстојништва градске полиције, Крагујевац бр. 14951/43 г., аусвајс од фирме Стефановић, лична карта од еснафа Крагујевац. — **Драгиша Станковић**, поткивач, Кнез Михајлова ул. бр. 161, Крагујевац. 424 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ издату од Претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубила сам. Оглашујем је за неважећу. — **Симка Павловић**. 425 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ и пријаву издате од Претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубио сам. Оглашујем их за неважеће. — **Петковић Јосиф**. 426 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ број 556 издату од Среског начелства из Крагујевца изгубио сам. Оглашујем је за неважећу. — **Благоје Ђорђевић**. 427 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ број 431 издату од Среског начелства из Крагујевца, изгубио сам. Оглашујем је за неважећу. — **Драгиша Ђорђевић**, Лужнице. 428 1—3

КУЋНУ ЛИСТУ издату од Претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубио сам. Оглашујем је за неважећу. — **Живадин Стојановић**. 429 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ, пријаву и општинску пријаву издате од Претстојништва полиције, Крагујевац, изгубила сам. Оглашујем их за неважеће. — **Стевана Ђорђевић**. 430 1—3

КУЋНУ ЛИСТУ издату на моје име од Претстојништва полиције у Крагујевцу оглашујем за неважећу. — **Илија Мелентијевић**, геометар. 431 1—3

МОЈА ЖЕНА Ружена Митровић из Немецки Брод — Чешко-Моравска напустила ме 1936 године, никакве дугове које она учини нећу признати, водим бракоразводну парницу. — **Драгољуб Митровић** из Крагујевца. 432 1—3

ИЗГУБЉЕНУ ПУШАЧКУ књижицу број 1665/1 оглашавам за неважећу. — **Митић**, Ниш — Пантелејска 17. 433 1—2

СТАРИ НАКИТ и драго камење

Бесплатно стручно процењује, купује и продаје стручна радња.

ТРГОВИНА СТАРОГ НАКИТА

Краља Милана 41-а до Славије
434 1—1

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 91305 издату од Претстојништва полиције, Крагујевац, изгубио сам. Оглашујем је за неважећу. — **Миодраг Живковић**. 383 3—3

ИЗГУБИО САМ кућну листу издату од Претстојништва полиције, Крагујевац, оглашујем је за неважећу. — **Војислав Варјачић**. 384 3—3

ИЗГУБИЛА САМ личну карту издату од Претстојништва полиције, Крагујевац. Оглашујем је за неважећу. — **Вера Митровић**. 385 3—3

Државна хипотекарна банка

Филијал у Уници

изложиће јавној продаји на дан 1 јула 1943 год. са почетним лиценцијационим ценама 3 имања на месту званом Палисад у атару општине Чајетина и то:

- 1) Имање пов. 2.367 м. кв. са зградом од борових брвана Динара 320.000.—
- 2) Имање пов. 1.400 м. кв. са зградом од борових брвана Дин. 266.000.—
- 3) Имање пов. 1.200 м. кв. са зградом од борових брвана Дин. 259.000.—

Продаја ће се обавити у згради банчиног филијала у Уници од 9—12 час., где се могу добити и сва даља обавештења.

435 1—1

Индустија мотора а.д. РАКОВИЦА

ЗАПОСЛИТЕ ВИШЕ РАДЕНИКА-РАДЕНИЦА ВИЧНИХ РАДУ НА МАШИНАМА ЗА ОБРАДУ МЕТАЛА (СТРУГАРА, ФРЕЗЕРА, БУШАЧА, БРУСАЧА и т. сл.). Осим тога запослите више раденика-раденица за службу магацина, контроле, одржавања чистоће итд. као и за обуку на машинама.

ПЛАТА ДОБРА, РАД У АКОРДУ, ИСХРАНА ОСИГУРАНА У ФАБРИЧКОЈ КУЊИ; ОБЕЗБЕЂЕНЕ ГЛАВНЕ ЖИВОТНЕ НАМИРНИЦЕ ЗА ЧЛАНОВЕ ПОРОДИЦЕ.

Трошкове превоза до Раковице сноси предузеће.

Радници су ослобођени сваког другог обавезног рада.

Пријаве свакодневно прима Лично одељење од 8—12 часова.

436 1—1

ДРЖАВНА ХИПОТЕКАРНА БАНКА

изложиће јавној продаји са почетном лиценцијационим ценама следећа имања:

29 ЈУНА 1943 ГОД.:

1) Плац са зградом Добропољска 60	Дин. 650.000.—
2) Плац са зградама Високог Стевана 12	Дин. 1.300.000.—
3) Плац са зградом Захумска 28-6	Дин. 2.300.000.—
4) Плац са зградом Високог Стевана 8	Дин. 1.250.000.—
5) Плац са зградом Стјепана Љубише 23 1/2	Дин. 450.000.—

1 ЈУЛИ 1943 ГОД.:

1) Плац са зградом Војводе Добрињаца 36	Дин. 800.000.—
2) Плац са зградама Звечанска 6	Дин. 3.200.000.—
3) Плац са зградама Митрополита Мраовића 4	Дин. 400.000.—
4) Плац Адмирала Пикоа	Дин. 450.000.—

3 ЈУЛИ 1943 ГОД.:

1) Плац са зградама Маршала Пилсудског 37	Дин. 2.800.000.—
2) Вила са зградом Војводе Миленка 11	Дин. 1.300.000.—
3) Плац са зградом Мил. Миловановића 3	Дин. 6.500.000.—
4) Плац са зградом Вој. Вука угао Милашева	Дин. 720.000.—
5) Плац Ломина 14	Дин. 1.200.000.—

Продаја ће се обавити у банчиној згради Скадарска 33/II од 9—12 часова где се могу добити и сва даља обавештења.

437 1—1

Државна хипотекарна банка

Филијале у Крушевцу

изложиће јавној продаји са почетном лиценцијационим ценама следећа имања постојећа у ВРЊАЧКОЈ БАЊИ:

1 ЈУЛА 1943 ГОД.:

1) Вила «до Гробља»	Дин. 230.000.—
2) Вила «Мала Љубица»	Дин. 380.000.—
3) Вила «Мирјана»	Дин. 875.000.—
4) Плац до «Виле Синђе»	Дин. 235.000.—
5) Вила «Ленка»	Дин. 1.540.000.—

3 ЈУЛА 1943 ГОД.:

1) Вила Доктора Албале	Дин. 2.390.000.—
2) Плац до «Виле Вардар»	Дин. 600.000.—
3) Вила «Дана»	Дин. 820.000.—
4) Лечилиште Терапија	Дин. 7.500.000.—

5 ЈУЛА 1943 ГОД.:

1) Вила Милорадовић	Дин. 1.720.000.—
2) Вила Неодвршена	Дин. 2.300.000.—
3) Пансионат Сплендор	Дин. 3.600.000.—
4) Плац до Ком. за избеглице	Дин. 1.000.000.—
5) Плац зван «од Пајића»	Дин. 100.000.—

Продаја ће се обавити у згради банчиног филијала у Крушевцу од 9—12 час., где се могу добити сва даља обавештења.

438 1—1

Пажња! ПРОДАВЦИМА ЗЛАТНОГ НАКИТА Пажња!

не продајте ни једног парчета Вашег златног накита, драгог камења и златних зуба, док потпуно не би били упућени у њихову стварну данашњу вредност. Зато ако већ продајете понудите свима купцима а на послетку у Вашем је интересу понудите и познатој фирми «ВРАЧАР» која ће Вам платити одмах по највишој дневној цени, или ће Вам бесплатно и стручно проценити «ВРАЧАР», Београд, Палилулска улица број 6. — Телефон 28-706. — Дорћолска пијача. 439 1—1

ДРЖАВНА ХИПОТЕКАРНА БАНКА

изложиће јавној продаји са почетном лиценцијационим ценом следећа имања постојећа у Буковичкој Бањи и Аранђеловцу:
30 ЈУНА 1943 ГОД.:

- 1) Плац са вилом у повр. од 1.017 м. кв. Дин. 400.000.—
- 2) Плац са вилом и њивом уповр. од 4.528 м. кв. Динара 1.000.000.—

3) Плац са вилом Дин. 1.200.000.—

4) Плац са зградом у површ. 1.600 м. кв. Дин. 260.000.—

2 ЈУЛА 1943 ГОД.:

1) Плац са вилом «Дудак» у повр. од 909 м. кв. Дин. 220.000.—

2) Плац са 3 зграде у Аранђеловцу у површини 795 м. кв. Динара 200.000.—

3) Плац са недовршеном вилом у површини од 950 м. кв. Дин. 450.000.—

4) Плац у повр. од 913 м. кв. Дин. 185.000.—

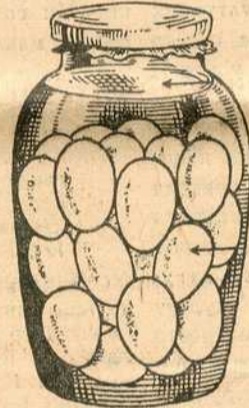
5) Плац у површини од 800 м. кв. Дин. 160.000.—

Продаја ће се обавити у Београду у банчиној згради, Скадарска бр. 33/II, од 9—12 часова, где се могу добити сва даља обавештења. 440 1—1

НАЈПОУЗДАНИЈЕ
СРЕДСТВО ЗА КОНЗЕРВИРАЊЕ ЈАЈА

Свако добро јаје конзервирано у «Електрол»-у одржава се свеже једну годину и дуже.

200% штеди онај, који са «Електрол»-ом конзервира јаја за зиму.

ЈЕДАН ПАКЕТ ДОВОЉАН ЗА 120 ЈАЈА,

Главно заступништво и лагер:

Дипл. инж. **МИХАИЛО С. БЕСАРАБИЋ — БЕОГРАД**

Вука Караџића 7 — Телефон 28-226.

441 2—2

ДРЖАВНА ХИПОТЕКАРНА БАНКА

изложиће јавној продаји са почетном лиценцијационим ценом следећа имања:

5 ЈУЛА 1943 ГОД.:

- 1) Плац са зградама Бирчанинова 10 Дин. 6.000.000.—
- 2) Плац са зградом Станоја Главаша 1а Дин. 3.000.000.—
- 3) Плац са зградама Јеврејска 10 Дин. 500.000.—
- 4) Плац са зградом Краљевића Томислава 73 Дин. 1.000.000.—

8 ЈУЛА 1943 ГОД.:

- 1) Плац са зградом Новопазарска 44 Дин. 2.000.000.—
- 2) Плац са зградама Јеврејска 16 Дин. 2.700.000.—
- 3) Плац са зградом Маршала Пилсудског 26 Дин. 2.500.000.—
- 4) Плац са зградама Страхињина Бана 25 Дин. 2.100.000.—
- 5) Плац са зградама Страхињина Бана 29 Дин. 4.500.000.—

10 ЈУЛА 1943 ГОД.:

- 1) Плац са зградама Господар Јованова 47 Дин. 1.800.000.—
- 2) Плац са зградама Господар Јованова 46 Дин. 950.000.—
- 3) Плац са зградама Страхињина Бана 31 Дин. 2.700.000.—
- 4) Плац са зградом Господар Јованова 16 Дин. 6.700.000.—
- 5) Плац са зградама Страхињина Бана 26 Дин. 6.300.000.—

Продаја ће се обавити у банчиној згради Скадарска 33/II од 9—12 часова где се могу добити и сва даља обавештења.

442 1—1